

Universitätsbibliothek Wuppertal

**Xenophontis, Philosophi Et Imperatoris Clarissimi, Qvae
Exstant Opera**

Xenophon

Francofurti, 1596

Liber septimus

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-331](#)

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΚΥΡΟΥ ΠΑΙ-
ΔΕΙΑΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ, ΒΙΒΛΙΟΝ
ΕΒΔΟΜΟΝ.

XENOPHONTIS HISTORIA-
RVM DE INSTITUTIONE
CYRI, LIBER SEPTIMVS.

LLI ergo precati Deos, ad ordines abierunt. Et ministri Cyro, atque iis, qui cum ipso erant, cibum ac potum addilere, quin adhuc rem sacram facerent. Cyrus ita, ut constiterat, delibatis cibis prandebat; & semper ei, qui maxime indigeret, imperiebatur: quumque post libationem precatus esset, tum ipse biberit, tum ceteri, qui aderant. Secundum haec implorato Ioue patrio, ut & dux & socius esset; equum ascendit, idemque sibi proximos facere iussit. Erant autem omnes illi cum Cyro iisdem armis instructi, quibus ipse Cyrus: tunicis puniceis, loricis æreis, æreis galeis, cristicis albis, gladiis, & vna cornea quisque tragula. Equi tegumentis frontium, & pectorum, & laterum æreis muniti erant. Eiusdem generis tegumenta equitis cuiusque femora muniebant. Tantum Cyri arma differebant in hoc, quod reliqua colore aureo illita erant: at Cyri arma instar speculi resplendebant. Posteaquam conscient equum, ac substitit, ut respiceret, qua perrecturus esset; tonitru dextrum insonuit. Itaque dixit: Sequemur te maxime Iupiter. Tum progreedi cepit, Chrysanta equitum praefecto, cum equitibus, dextrum: *Arafamba cum pedestribus copiis latus laevum obtinebatibus. Precepit etiam, ut ad signum respicerent, & æquali gradu sequerentur. Erat autem ei signum, aquila aurea in hasta sublimi extensa. Et hodie que signum hoc a rege Persarum adhuc retinetur. Prius vero, quam in hostium conspectum veniret, ter exercitum quiescendo refecit. Vbi iam ad stadia viginti accessissent, hostium copias aduentantes contra se cernere ceperunt. Quum autem

al. Arisba,
G. Ari-
sma, G.
Arfama.

Aquila
aurea si-
gnum Per-
sici Imper-
rij, sicut
& dein-
ceps By-
zantini.

λεγομένη. τοιν δὲ ὁρῶν τὸς πολεμίας, εἰς τέλεσαι πάντας τὸν πολεμόν, λαλούθηρ ὡς εἴχοις ταδίσσεις, ἥρχοντο δηδηπότε πολεμίων πράτθμα απιπεσσίον παρεχεῖν. οὐδὲ μήτε

Ι πλὴ δὴ διξάμφοι τοῖς θεοῖς, ἀπήσαντες τὰς τάξεις ταῦ δὲ Κύρῳ καὶ τοῖς ἀμφὶ αὐτὸν περινεγκανοῖς ποντες εμφαγεῖν καὶ ἐμπιπεῖν, ἔτι διαμφὶ τὰ ιερά. οὐδὲ Κύρου, ὡςτῷ εἶχεν ἐπικάστα, ἀπαρξάμφοις οὐτείσα, καὶ μετεδίδου αὖτις τῷ μάλιστα δεορθών καὶ περισσοῖς καὶ διξάμφοις, ἔπιε, καὶ οἱ ἄλλοι δὲ οἱ τοῖς αὐτὸν σύντοις ἐποίουσι. μετὰ δὲ Ταῦτα αγιποάμφοις Δία πατῶν ιγεμόνα εἶναυ καὶ σύμμαχον, αἵβανεν ὅτι τὸν ιππαν, καὶ τὸς ἀμφὶ αὐτὸν σκέλουσιν. ὥπλοισμένοι δὲ ποντες οὐσαι οἱ τοὺς Κύρου τοῖς ἀλλεis Κύρῳ ὄπλοις, χιτῶνι Φοινικῶν, θώραξι χαλκεῖς, κεφίσαις χαλκεῖς, λόφοις λαβυρῖν, μαχαίραις, παλπαὶ κρενεῖσι εἰνέκαστοι οἱ δειπνωι παραπομοιοις καὶ περιπομοιοις καὶ τοῦ πληρειδίοις χαλκοῖς. Τὰ δὲ αὐτὰ Ταῦτα καὶ παραχρησίαι τῷ αὐτῷ. ποσότο δὲ μόνον διέφερον τῷ Κύρου ὄπλα, ὅτι Τὰ πλὴ ἄλλα σκέλεισο τῷ χρυσοσειδεῖ χρώματι, τὰ δὲ Κύρου ὄπλα ὡςτῷ κατοπτερον διέλαμπεν. ἐπειδὲ αἵβη, καὶ εἴη ἀποβλέπτων, ἥτοι ἐμπλέ πορθμεατα, Βερντίδες ἐφθεγ-
ξαπο. οὐδὲ εἴπεν· εὑρόμεθάσι οὐ ζεῦ μέγι-
τε. καὶ ὥρματο μὲν, συδέσιαι ἔχων Χρυσά-
του τὸν παρρυγεῖ τὸς ιππαν, σὺ προ-
τερῷ δὲ τὸ Αρχαίμβαν καὶ τὸς πεζοίς. παραλειψαν
ηγύπτος δὲ παρεχεῖν πολεμόν, καὶ σύ-
ιον ἐπεσαταί. οὐδὲ μὴ αὐτῷ τὸ σημεῖον, αὔτος
χρυσοῦς ὅτι δέρετος μακροῦ αἰστεταμόν. καὶ νῦν ἐπὶ τῷ τῷ τῷ σημεῖον τῷ πόρσων βασι-

τον

σύτακτοι πολύτες ἀλλήλοις ἐδύοντο,
καὶ ἔγνωσαν οἱ πολέμοι πολὺ ἐκπέρωθεν
τοπερφαλαγγοῦτες, τίσαντες τὸν ἑαυ-
τὸν φάλαγγα, (οὐ γὰρ ὅτι ἀλλωσκυλο-
κύλωσιν, οὐδὲ) ἀπέκαμπτον εἰς τὸ κύκλωσιν, ὅπως
ἡμεῖς ὡστὴρ γάμμα ἐκπέρωθεν τὸν ἑαυτὸν φά-
λαγγα. Σὺν ποιόσαιτες, πολύτοθεν ἄμα μάχοιντο. Κα-
πποτε, ὡς εἰς δὲ ὄραν Τεῦτα, θεῶν πιμᾶλον ἀφίσ-
τηντο, ἀλλ' ὠσαύτως ἤγειτο. κατόρμοιν δὲ ὡς
τερψόν τὸ καμπτῆρα ἐκπέρωθεν ἐποίσαν-
το, τοῦτον καμπτοντες αἰέτεινον τὰ κέρατα
σύνοις, ἐφη, ὁ Χρυσάνθα, ἐντα τὸν θη-
καμπτὸν ποιοῦτα; πολὺ γε, ἐφη ὁ Χρυ-
σάνθας, καὶ θαυμάζω γε. πολὺ γάρ μοι δο-
κεῖσθαι τὸ ποιατῶν τὰ κέρατα διπὸ τῆς ἑαυτὸν
φάλαγγος. ναὶ μὰ δί, ἐφη ὁ Κύρεος, καὶ διπὸ
μηλοῦ ὅπ., γε τὸ θημέτερον. τὸ δὴ τόπον; τὸ δηλονότι, ἐφη,
ἐφη, Φοβουμένοι, μὴ τοῦ ἔγρυς ἥμηρος ἥμητα τὰ κέ-
ραπορίσω σχέσι, τὸ φάλαγγος τὸ πιτιτερψόν οὔσης, θη-
θώμεδα ἀλλίσ. ἐπειτα, ἐφη ὁ Χρυσάνθα,
πῶς δωμάσοντες ὀφέλειν οἱ ἐτεροι τὸς ἐπέ-
ρεσι, οὕτω πολὺ ἀπέχοντες ἀλλήλων; ἀλλὰ
δῆλον, ἐφη ὁ Κύρεος, οἵτινες αἱ γύρητα τὰ
κέρατα τὸ αἰαλαίνοντα κατ' αἴπισθας τὸν
κατ' αἴπι- πλαγίων τὸ θημέτερον στρατόματος, * στρα-
τόρων
* στρατεῖν φέντες ως εἰς φάλαγγα ἄμα πολύτοθεν ἡ-
νεῖς φά- μην τερψίασιν, ως ἄμα πολύτοθεν μαχούμε-
λαγγα. ἀ- ματούσι. οὐκεῖν, ἐφη ὁ Χρυσάνθας, δισσοὶ δοκεῖ-
ποτε οὐκέτινοι σιβουλδίεαθαι; τερψίγεια ὄρασι· τερψός δὲ
μαχού- γειδούχορασιν, ἐπικέκιον, η̄ εἰ καὶ κέρες
μανοι.
τερψίσασιν. ἀλλὰ σὺ μὴ, ἐφη, ὁ Αρσάμα, Dcum hoc copias equestres ducens sequi-
τῆρος τὸ πεζῶντόν τοι πέριμα, ως τῷρες ἐμὲ οὐραῖς· καὶ
σὺ ὁ Χρυσάνθας τὸν τόπον διποικενέχων
συμπαρέπει. ἐγὼ δὲ ἀπέδητος σκύψεοθεν μοι δο-
κεῖ κέρες τοῦτο τὸ φέγγεαται τὸ μάχης ἄμα δὲ
παριών θητοκένομας ἔκαστα πιστήμην ἔχει. ἐ-
πειδὴν δὲ τὸν θημάτην, οὐδὲν οὐδηπόμοδος τερψί-
σαντες ἀλλήλοις γηγένεδα, παγᾶν διέδρ-
ιπίσασι. ξω, ὅμεις δὲ τὸ ἐφέπειδε. οἵτινες δὲ αἱ ἥμεις
ἐγχραβόμην τοῖς πολεμίοις, αἰθόσαδε μὲν,
(οὐ γὰρ οἷμεν οὐδίστις θηρυβος εἶσαι) ὄρμησ-
ται δὲ τηλικεδα Αἰρεσεδάτης οὐδὲ σὺν τοῖς
στρατοῖς εἰς τὸν οὐρανόν. οὕτω γάρ ματα
εἰρίσσεται. οὐμαῖς δὲ γενέπειδης ἐχομένοις οὐ-
πιμάλισα τὸν στρατον. οὕτω γάρ ματα τοῖς πολεμίοις τεταρτηγυμνοῖς ἐπιπεσσύμε-
δα. παρεσομένης δὲ γεγένεδα, η̄ αἱ διώματα τάχισα, διώκων τὸς αἴδρας, οὐ οἱ θεοὶ ἐφέλωσι.

A utriusque iam se mutuo in conspectu habe-
rent, & hostes decreuissent ab utroquela-
tere phalangem aduersam circumuenire:
stiterunt phalangem suam, quod aliter cir-
cum dare non liceat, & inflexerūt ad inter-
cipiendum in medio hostem, vt instructo
agmine suo utrumque instar litteræ gam-
ma, vndique simul dimicarent. Quæ Cy-
rus tametsi videret, nihilo tamen magis re-
stitit; sed eodem modo præbat. Quum
autem animaduerteret, procul ab ipsis ut-
rumque flexum fieri, quo cornua flecten-
do extendeant: Animaduertis, inquit,
B Chrysanta, ubi hostes flexionem instituat?
Prorsus, ait, Chrysantas, atque adeo res
mihi mira videtur. Nam cornua, mea qui-
dem sententia, longe a sua phalange ab-
strahunt. Sic est profecto, ait Cyrus, ac
longe etiam a nostra. Cur id? Nimurum,
ait, metuunt ne, si cornua nobis propiora
sint, phalange procul adhuc remota, nos i-
psos inuadamus. At qui poterunt deinde,
inquit Chrysantas, aliis alij adiumento es-
se, quum tam procul ab se inuicem absint?
Manifestum est, ait Cyrus, quod ubi cor-
nua e regione laterum exercitus nostri ad-
scendendo constiterint: quasi in phalan-
gem conuersi pariter ex omni parte nos
adgredientur, simul vndique aduersum
nos pugnaturi. Ergone tibi, ait Chrysantas,
recte hoc consilij capere videntur? Vero,
ad ea quæ prospiciunt, inquit: quod autem
adtinet ea, quæ non prospiciunt; etiam pe-
ius sibi consulunt, quam si aduersis corni-
bus nos inuaderent. Sed tu Arsama, in-
quit, peditatui modice præito, sicuti me
præire vides: actu Chrysanta pari gradu
Dcum hoc copias equestres ducens sequi-
tor. Ego vero illuc abeo, vnde mihi tempe-
stuum videtur, ordiri prælium: & simul
in transitu singula considerabo, quo pacto
nobis ista se habeant. Illuc ubi venero, &
congressuri iam inter nos erimus; pæanem
exordiar, ac vos subsequimini. Quando
autem manus cum hoste nos conserturi si-
mus, facile vos sentietis, quum non exi-
guus tumultus futurus sit: ac deinde cum
curribus Abradates in aduersos impetum
faciet. Sic enim ipsi significabitur. Vos
autem sequi oportebit quam maxime con-
tiguos curribus. Nam hoc modo in ho-
stes plurimum perturbatos incidemus.
Adero etiam ipse, & quam celerime
potero, Diis volentibus, eos persequar.
Diis volentibus, eos persequar.

Hæc loquutus, quum tesseram militarem
hanc deditset, Iupiter seruator & dux, pro-
gressus est. Quumque inter currus & lori-
catos pergeret, quoties aliquos in ordinib-
us adspiceret, aiebat modo : Quam iu-
cundum est, milites, vultus vestros intueri:
modo apud alios dicebat : An intelligitis,
milites , certamen iam propositum esse
non solum de hodierna victoria; sed etiam
de ea, quam prius obtinuistis , adeoque de
felicitate vniuersa ? Hinc ad alios acce-
dens: Deinceps, aiebat, nunquam Dij no-
bis accusandi erunt, commilitones. Nam
facultatem concessiere multa & egregia
nobis acquirendi. Saltem nos , milites,
fortiter nosmet geramus. Rursus ad alios
huiusmodi: Quasham ad communes epu-
las lautiiores nosmet inuitare possemus,
quam ad has ipsas ? Nam modo facultas
vobis est, si viri fortes esse volueritis, multa
& egregia commoda mutuo vobis confe-
rendi. Rursus ad alios: Nostis, opinor, mi-
litates, proposita iam esse præmia; vincenti-
bus quidem, vt persequantur, feriant, oc-
cidant, bona possideant, præclare audiant,
liberi sint, imperent; ignauis autem, his
contraria scilicet. Quisquis ergo seipsum
diligit, mecum prælium ineat. Nam nihil
equidem ignauia, nihil turpitudinis vo-
lens admittam. Rursus ubi ad quosdam
accessisset, qui prælio superiori interfuis-
sent, aiebat : Ad vos vero, milites , quid
verbis opus est? Nostis enim , cuiusmodi
diem viri fortes in præliis agant, & qualem
ignauit. Deinde discedens, ad Abradatum
quum accessisset, restitit: & Abradatas ha-
benis inferiori aurigæ traditis, adiit eum,
simul adcurrentibus etiam aliis , qui pro-
pe ab ipso in acie collocati erant, tum pedi-
tes, tum curruum agitatores. Hi quum ad
Cyrum venissent, in hanc sententiā inquit:
Deus, Abradata, quemadmodum tu pete-
bas, & te & tuos dignos censuit, qui socio-
rum essetis in acie principes. Tu vero me-
mineris , ubi iam tibi præliandum erit,
Persas eos futuros, qui vos & spectabunt,
& sequentur : neque committent, vt soli
desertique dimicetis. Et Abradates ait : E-
quidem res nostras, Cyre, habere se recte
existimo. Verum latera me sollicitum ha-
bent. Nam hostium cornua video porrigi
firma tum propter currus, tum propter o-
mnis generis copias. His nihil nos oppo-
suimus, aliud, quam currus. Quapropter
καλυπτει με, οη ταλιν πλάγια * της πολε-
μαιος καὶ πολυτελῆ ερατιαῖ ἡμέτερη οἱ σο

A Ταῦτα εἰπὼν, καὶ σὺν θημα παρεγκύσας
ζέδε σωτὴρ καὶ ἡγεμὸν, ἐπορθέτο. μεταξὺ
δὲ τῶν δέματων καὶ τῶν θωρακωφόρων οὐκε-
πορθόμηνος, οἵ πότε πορφύραλέγετε πίνας τῷ
ἐν ταῖς τάξεσι, τοτὲ μὲν εἰπεν αὐτὸν ὁ αὐτὸρες,
ὡς ἡδὺ υἱός τὰ πορφύρα παθάσσαθαι· τοτὲ
δὲ αὖταῖς αὐτοῖς αὐτὸν ἐλεῖτε· δέξασθε τούτους τή-
μερον νίκης, ἀλλὰ καὶ τούτης πορφύρας οὐ
στικήσατε, καὶ τούτης πάσις βίδαμμονις; οὐ
B αὖταις δὲ πορφύρας εἰπεν ὁ αὐτὸρες, οὐ διπό-
τύδε τούτου ποτε θεοὺς αὐτιπάτεον ἐπιέσσαι. πα-
ραδεδώκασι γάρ οἵμην πολλά τε καὶ ἀγαθὰ
κτήσασθαι. ἀλλά, ὁ αὐτὸρες, ἀγαθὸν θυμόμε-
τα. κατ’ ἄλλους δὲ αὖτις, ὁ αὐτὸρες, εἰς τί-
να ποτ’ αὐτὸν παλλίονα ἔργανον ἀλλήλους πορφύρα-
παλέσσαμεν, οὐ εἰς τόνδε; οὐδὲ γάρ οὕτων αὐτοῖς
αὐτράσι θυμόμηνος πολλὰ καγαθὰ ἀλ-
λήλοις εἰσενεγκέν. κατ’ ἄλλους δὲ αὖτις α-
δε μὲν, οἷμα, ὁ αὐτὸρες, οὐ πιναθλα πορφύ-
Cράτην, τοῖς ηκῶσι μὲν, τὸ διώνευ, πάψιν, καὶ διάκρι-
παχύνει, ἀγαθὰ ἔχει, καλὰ ἀκούει, ἐλευ-
θεροῖς εἴτε, δέχεται τοῖς ἐκεῖνοις διηλεγόντι τα-
νατίᾳ τόπον. οἵτις διών έαυτὸν φιλεῖ, μετ’
ἔμοι μαχέσθαι. ἐγὼ γάρ τούτου κακὸν οὐδὲ
αἰχρέον ἔκειν εἴτε πορφύρας γραμματομαρ-
κήσαμεν, εἰπεν αὐτὸν πορφύρας οὐδὲ λέ-
χαν, ὁ αὐτὸρες; οὐτισταθεὶς δέ, οἴτα τε οἰ αγα-
θοῖς ταῖς μάχαις ιμέρεσιν ἀγειτει, καὶ οἴτα οἰ
D παντεί. ὡς δὲ τὸ πιστῶν καὶ Αβραδάτης ἐγένετο
νετο, εἴητο καὶ οἱ Αβραδάτης τε Βαδοὺς δὲ οὐ φη-
νόχω ταὶ Λιβύας πορφύρας αὐτῷ, προσέδρα-
μον δὲ καὶ οἱ ἄλλοι τῷ πλησίον τεταγμένων καὶ
πεζῶν καὶ δέματην τῷ. οἱ δὲ Κύρες οὐ
τοῖς πορφύρας ιμέροις ἐλεῖτε τοιάδε· οἱ λέν-
θεος, οἱ Αβραδάτης, οἱ τερψὶν οὐ πέπιστε
σέ σε καὶ τὸ σοῦ σοὶ πορφύρας εἴτε τὸ σοῦ
μάχαιρον σοὶ τὸ μέμηνος, οἴτιν δέη σε πέπιστε
ἀγανίζεσθαι, οἴτι προσαγορεύομενοι οὐ μᾶς
E ἔσονται καὶ οἱ ἐψόμηνοι οὐ μῖν, καὶ οὐτε έασσούτες
ἐρήμοις οὐ μᾶς ἀγανίζεσθαι. καὶ οἱ Αβραδά-
της εἰπεν· ἀλλὰ τὰ μὲν καθ’ οὐ μᾶς ἐμοὶ γε
δοκεῖ, οἱ Κύρες, καλῶς ἔχειν ἀλλατταὶ πλά-
τεμίαιν κέρατα ιχνεύοντα αἰατονόμηνα καὶ δρ-
εσσέν ἀλλοι αὐτοῖς αἰτιέταιται οὐ δέματα. οὐτί^{εἰς}
γενεύ

Ἐγὼν δὲ φη, εἰ μὴ ἐλαχέρων τιώδε τὰ τάξιν, η-
δῶσόμην αὐτὸν τάσσεσθαι. οὕτω πολύ μοι δο-
κῶ σὺ ἀσφαλεστάτω εἶ). καὶ οὐδὲ τοῦ Κλεοδεῖ εἰπεν·
Δλλ' εἰ τὰ ταῦτα σοὶ καλῶς ἔχει, θάρρος γένεται
ἔκείνων. ἐγὼ γάρ σοι τοὺς θεοῖς ἐρυμα τῷ
πολεμίῳ τὰ πλάγια ταῦτα ἀποδείξω. καὶ
σὺ μὴ τρέψῃ τὸν ἔμβαλλε τοῖς πολεμίοις,
Ἀφανίστουεμεν, φερίνει φάρμακα τόπους
οὓς νῦν φοβῇ θεάσῃ. τοιαῦτα δὲ ἐμεγαλυτέ-
ρο μελλούσοις τῆς μάχης γίγνεσθαι· ἀλλως
δὲ οὐ μάλα μεγαλύτερος οὐδείς. ὅτδι μὲν τοι
τόπους οὗτος φάρμακα, ἐμέ τε ἦδη παρείη
νόμιζε, καὶ ὄρματεis τὸς αὐδρας. καὶ σὺ γάρ
τοτε τοῖς μὲν στρατίοις κακίστοις αὐτὸν πάροιο,
τοῖς δὲ μὲν σαυτῷ, σχέσιοις. Δλλ' ἔως τοῦτο
σοὶ δολή, ὁ Αθεραδάτη, πομπώς παρελέ-
σας φέρε τὰ σαυτῷ σχέματα, ταῦτα καλέσ-
τες οὐν σοὶ εἰς τὴν ἐμβολίων, ταῦτα μὲν τρε-
πτα ταῦτα ἀπόταρριών, ταῦτα δὲ ἐπίσιν ἀπε-
κυνθίζων. ὅπως δὲ κεφτίσοι Φαῖδρε τῷ οὐτε
τοῖς σχέμασι, φιλονεκίαν αὖτες ἐμβαλλε. καὶ
γάρ, διὸ γάρ, οὐ τέλεος θύμται, πομπές εργο-
σι πολεικὸν μηδέν εἴ) κερδαλεώτερον σχε-
της. οὐδὲ δὴ Αθεραδάτης αὐτὸς παρίλαμ-
νε, καὶ ταῦτα ἐποίει. οὐδὲ αὖ Κλεοδεῖ παρειών,
οὐδὲ γέγραπτο τρεψός ταῦτα νόμυμα, ἕντα γε
απαρατταῖς τὸς ήμίσεις ἐχων οὐ τῷ μαρσων ἀποτέλεσ-
σον μάστις αὐτὸν, εἰπεν. οὐ γένεται, νῦν δέ
εῖσι ἔργον τῆς σῆς Ταχιεργίας. νῦν γάρ οὐ
φάσσωμεν τὸς πολεμίοις κατακτημόντες,
σούδεις ήμέν ἀποδανθεῖται. καὶ οὐ γένεται δέ
γελάσσας εἰπεν. Δλλὰ τελέμην τῷ δέ, στρα-
τίας ήμιν μελήσος τὸς δὲ σὸν πλαισίου σὺ δέ-
λεις τρεψάσταξον, ὅπως μηδὲ οὐτοις δολεῖσι
σοι. καὶ οὐδὲ τοῦ Κλεοδεῖ εἰπεν. Δλλ' οὐτί γε τόπους ἐγώ
αυτὸς ἀφίχομεν. Δλλ', οὐ γένεται, τόδε μέ-
μνοσ, ὅτε αἱ ήμέν ὁ θεὸς νίκην μιδῶ, οὐδὲ το-
πος μὲν πολέμου, τρεψός δὲ μαχόμενον δεῖ
συμβάλλωμεν. Ταῦτα εἰπὼν τρεψόμεν. εἰπεις δέ
καὶ δέ μαχόμενον τρεψόμενον ἐγένετο, καὶ καὶ τὸ σχέ-
μα τὸν ταῦτη σχέματι, τρεψός τον ἐλε-
ξεν. ἐγὼ δέ γέρχομεν υμῖν ὅπεικυρόσων. Δλλ' οὐ-
πότδημεν αὐτοῦ θεᾶς ήμας ὅπεικυρός κατ' ἄ-
κρων, τότε καὶ οὐδεὶς περισσότε άμα Διά. τὸ
πολεμίον ἀλεσύνην. πολὺ γάρ σὺ ἀσφαλεστέρος εί-
σοι. εἰπεις δὲ αὖ παρειών ἐγένετο ὅπιστεν τῷ

A me quidem, nisi sorte locus hie mihi obti-
gisset, eius sane puderet. Adeo mihi vi-
deor esse in tuto. Cyrus autem ad hæc: Si
res apud te recte habent, inquit, bono
fis animo, quod illos adtinet. Nam equi-
dem Deum ope tibi palam hæc hostium
in latera nudabo. Teque obtestor, ne prius
in hostes istos impetum facias, quam hos
ipsoſ, quos modo metuis, fugere cernas.
Et huiusmodi verba Cyrus magnifice ia-
ctabat, instantे pugna; quim ceteroqui
non admodum iactabundus esset. Vbi ve-
ro fugientes hos conspexeris, tum & me
iam adesse putato, & impetum in hostes
facito. Quippe tunc aduersarios ignauis-
fimos, & tuos fortissimos experieris. E-
nim uero dum tibi vacat, Abradata, cur-
rus tuos vtq; præteruectus, cohortare tuos
ad inuadendum, ac partim eis vultu ani-
mos addito, partim spe subleuato. Atq; vt
longe præstantissimi omnium, qui sunt in
curribus, videamini; æmulationem inter
ipsoſ excitato. Nam certo scias, dicturos
omnes deinceps, si hoc fiat, virtute nihil
esse fructuosius. Itaque consenso curru
præteruehebatur Abradates, & hæc facie-
bat. Cyrus progressus, vbi ad lœuam per-
uenit, quo loco Hyſtaspas erat, cum equi-
tatus Persici parte dimidia: nominatim
cum compellans, ait: Vides iam, Hyſtaspa,
dignum opus celeritate in conficiundis re-
bus tua. Nam si modo anteuertemus ho-
stes interficiendo, nemo nostrum peribit.
Et Hyſtaspas cum risu ait: Enimuero de
aduersis curæ nobis erit. Tu autem de il-
lis, qui sunt a latere, aliis mandata dederis,
ne otiosi sint. Evidem ad hos, ait Cyrus,
Dipse pergo. Tu tamen memineris, Hyſta-
spa, cuicunque nostrum tamdem victori-
am Deus concesserit, si quid alicubi re-
liquum ex hostibus manserit, semper cum
iis, qui pugnabunt, manus conferendas
esse. His dictis, procedebat. Quumque
progrediendo ad latus venisset, & ad præ-
fectum curribus, qui iſtic erant, sic eum
adpellans ait: Evidem vobis opem la-
turus venio. Vos vbi senseritis, nos ad
partes extremas hostem inuadere; tum &
ipſi per medios hostes inuehendo per-
E rumpere conamini. Nam tutiores futuri e-
ſtis, si peruadendo foras eruperitis, quam
si ab eis in medio intercipiamini. Post-
quam autem pergendo, pone plaufra
venit: iussit, vt Artagersas & Phatnuchius

Al. Persis. cum mille * peditibus, ac totidem equiti-
bus, ibidem manerent. Vbi vero, inquit,
me animaduerteritis eos, qui ad latus dex-
trum sunt, adoriri: tunc & ipsi vobis op-
positos inuadite. Pugnabitis enim aduer-
sus cornu, quo loco imbecillior est exerci-
tus: & phalangem habebitis, vt firmiores
sit. Sunt etiam, vti videtis, equites ho-
stium ultimi, aduersus quos omnino came-
lorum ordines immittite. Nam certo sci-
tote, prius vos hostes ridiculos esse conspe-
cturos, quam manus conseratis. His Cyrus
peractis, ad latus dextrum se contulit. B
Cœesus autem ratus iam phalangem, cum
qua ipse procedebat, ab hostibus abesse
propius, quam illa cornua, quæ protende-
bantur: signum extulit, quo cornua mone-
rentur, ne longius sursum progrederen-
tur, sed eo loco se conuerterent. Quumq;
subsisterent omnes, & Cyri copias intue-
rentur: signū eis dedit, vt in hostem perge-
rent. Hoc modo tres phalanges aduersus
exercitum Cyri tendebāt, vna ex aduerso,
ex reliquis duabus addextrum altera latus,
ad laevum altera: ita quidem, vt totus exer-
citus Cyri magno in metu versaretur. Nam
instar exigui laterculi, qui collocatus est in
magnō, Cyri copiæ cingebantur vndique
ab hostium equitibus & cataphractis, &
cetratis, & sagittariis, & curribus, extra-
quam a tergo. Sed vbi tamen Cyrus impe-
rauit, omnes ore aduerso in hostem se con-
uerterunt. Et erat altum vbique silentium,
præfuturi euentus formidine. Quum au-
tem Cyro iam tempus esse videretur, pæ-
nem exorsus est, & exercitus vniuersus si-
mul insonuit. Deinde Martem alta voce
conclamabant, & Cyrus erupit, statimque
cum equitibus hostes adgressus ex obli-
quo, quamprimum cum eis manum con-
seruit. Pedites autem seruatis ordinibus
suis celeriter subsequebantur, & hosti-
bus hinc atque inde circumfundeban-
tur, vt multo iam potiori conditione,
quam illi, essent. Nam cum phalange
ad cornu inferebantur. quo factum est,
vt celeriter vehemens hostium fuga fie-
ret. Artagerses vt Cyrum iam rem adgres-
sum animaduerterit, & ipse ad sinistrum la-
tus immisis camelis hostes inuadit, quem-
admodum Cyrus iusserat. Hos equi ma-
gno admodum ex interuallo non expe-
ctabant, sed alij consternati fugiebant,

*Equi ca-
melos fu-
giunt.*

cum mille * peditibus, ac totidem equiti-
bus, ibidem manerent. Vbi vero, inquit,
me animaduerteritis eos, qui ad latus dex-
trum sunt, adoriri: tunc & ipsi vobis op-
positos inuadite. Pugnabitis enim aduersus cornu, quo loco imbecillior est exercitus: & phalangem habebitis, vt firmiores
sit. Sunt etiam, vti videtis, equites hostium ultimi, aduersus quos omnino came-
lorum ordines immittite. Nam certo sci-
tote, prius vos hostes ridiculos esse conspe-
cturos, quam manus conseratis. His Cyrus peractis, ad latus dextrum se contulit. B
Crœsus autem ratus iam phalangem, cum
qua ipse procedebat, ab hostibus abesse
propius, quam illa cornua, quæ protende-
bantur: signum extulit, quo cornua mone-
rentur, ne longius sursum progrederen-
tur, sed eo loco se conuerterent. Quumq;
subfisterent omnes, & Cyri copias intue-
rentur; signū eis dedit, vt in hostem perge-
rent. Hoc modo tres phalanges aduersus exercitum Cyri tendebat, vna ex aduerso, ex reliquis duabus addextrum altera latus, ad laevum altera: ita quidem, vt totus exercitus Cyri magno in metu versaretur. Nam instar exigui laterculi, qui collocatus est in magno, Cyri copiae cingebantur vndique ab hostiis equitibus & cataphractis, & cetratis, & sagittariis, & curribus, extra- quam a tergo. Sed vbi tamen Cyrus impe-
rauit, omnes ore aduerso in hostem se conuerterunt. Et erat altum vbique silentium, præ futuri euentus formidine. Quum au-
tem Cyro iam tempus esse videretur, præ-
anem exorsus est, & exercitus vniuersus si-
mul insonuit. Deinde Martem alta voce
conclamabant, & Cyrus erupit, statimque
cum equitibus hostes adgressus ex obli-
quo, quamprimum cum eis manum con-
seruit. Pedites autem seruatis ordinibus suis celeriter subsequebantur, & hosti-
bus hinc atque inde circumfundeban-
tur, vt multo iam potiori conditione, quam illi, essent. Nam cum phalange ad cornu inferebantur. quo factum est, vt celeriter vehemens hostium fuga fie-
ret. Artageres vt Cyrum iam rem adgres-
sum animaduertit, & ipse ad sinistrum la-
tus immisis camelis hostes inuadit, quem-
admodum Cyrus iuferat. Hos equi magno admodum ex interuallo non expe-
ctabant, sed alij consternati fugiebant,
egn, ἀπιτθεται καὶ αὐτὸς καὶ τὰ διώνυμα, πορείας τάξικα μήλους, ὡστὴρ Κύρεος σκέλωσεν.
οἱ δὲ ἐπωνοὶ αὐτῶν ἔκ πολὺν πολλοῦ σὸν ἐδέχοντο, ἀλλ' οἱ μὲν ἐκφεγγεῖς γηγόρμυοι ἐφθυγοῦν,
οἱ δὲ

οἱ δὲ ἔχει λόγοντο, οἱ δὲ σκέπτοσθαι ἀλλήλοις:
ποιῶντα γὰρ πάροισιν οἱ πάσοι ὑπὸ καμήλων.
οὐδὲ Αρταγέρος συλλεπαγμένος ἔχων τὸν μὲν
ἔαυτόν, ταχεπομπώις ἐπέκριτο τε παγμένος· καὶ
τὰ δύναται τὰ τε καὶ διδέξιον καὶ διάνυ-
μον ἀμφέ πιέσαλλε. καὶ πολλοὶ μὲν τὰ δύνα-
τα φεύγοντες ταῦτα καὶ κέρας ἐπομένων ἀπ-
έιποσαν, πολλοὶ δὲ τάττοις φεύγοντες, ταῦτα
τὸν δέμαντον λίσκηντο. καὶ οἱ Αἰρεαδάτης οὐκ
ἐπιέμελεν, διλαδίγουρος αἰσθούσας, αὐτοῖς
φίλοις ἐπειδή Γειτονίαι*, σὺν δέσμῳ φεύ-
γαντα μῆνος τὸν πέμπτον, διλατήσαντες* πε-
τακοπολὺ τῷ κέντρῳ. συνεξάρμησαν οὐδὲ οἱ δῆ-
λοι δέματι λέγονται· καὶ τὰ μὲν δέματα ἐφευ-
γνύντες βέβηνται, τὰ μὲν καὶ αἴσια λαζανόνται τὰς
τελεταῖς, τὰ δὲ διπολιπόνται. οὐδὲ Αἰρε-
αδάτης αἰτηρὺ δι' αὐτὸν εἰς τὴν τοιούτην πίνακαν
φάλαγγα ἐμβάλλει· συνεψέβαλεν οὐδεὶς καὶ
οἱ ἔγχυται τε παγμένοι. πολλαχότεροὶ μὲν διῶ-
καὶ διηδούτοις δῆλον, ὡς οὐκ ἐστιν ιδευτέρῳ φά-
λαγγῷ, οὐδὲ τῷ διπολιπόντι οὐδεὶς καὶ
οἱ δὲ ἄλλοι θεόσι, ὡς εἰδόντες τοιούτους
πολλῷ τῷ φέτος τὸν αἰγυπτίοντας, διέκλιναν τοῦτο
φεύγοντα δέματα, καὶ τὸν τοιούτον ἐφείποντο. οἱ
δὲ ἀμφὶ Αἰρεαδάτην, οἱ μὲν σύνεβαλεν, ἀτε-
λέχεια οὐ διαπλένων τοῦ φαρνησατοῦ αἰγυπτίων,
οὐδὲ, τοῦ θεοῦ μηδενὶ τὸν ἔνθεν καὶ ἔνθεν αὐτὸν, τὸν
δικόντος τῇ ρύμῃ τῷ τοῦ πέμπτον παῖστος
τοιούτον αἰτηρέποντο, τὸν δὲ πιστοῖς κατητιλέσαν, καὶ
ἀποτελεῖσθαι ὅπλα καὶ πάσιν καὶ ξυροῖς. οὗτος δὲ
τητιλέσαντο τὰ δρέπανα, πάντα τὰ βίᾳ διεκό-
πετο, καὶ ὅπλα καὶ σώματα. οὐ δέ ταλαδι-
ηγότω τὸν τοῦ φεύγοντο τοῦ τοῦ πομποδα-
πῶν σωρευμένων διεπαλούμενον τὸν τεργάν
ἐκπίσθιον οἱ Αἰρεαδάτης, καὶ ἄλλοι δὲ τὸν
συνεισβαλόντων καὶ οὐτοὶ μὲν σύνεβαλεν αὐτοῖς
δρεσαγαδούμνοις, κατεκέπισσαν καὶ αἰτη-
τοῦντο· οἱ δὲ φροντιστοῦσιν αἰγυπτίων μηδοί,
μηδὲ οἱ Αἰρεαδάτης σύνεβαλε καὶ οἱ συνει-
σβαλόντες ταῦτα· ταῦτα* ἐπεισεσσόντες τε παρεχούμενος
αἰτοῦντος ἐφόνδιον· οὐδὲ ἀπαδεῖς ἐγένοντο οἱ αἰγυπτίοις
(πολλοὶ δὲ οὐτοὶ οὐταντοί) ἐχώριον συναντοῦσι
φροντιστοῦν· οὐδὲ δὴ δεινὸν μάχην θεότητοι
ταῦταν καὶ ξυντῶν καὶ μαχαρῶν· ἐπλεονέκτοι

A alij saltu efferebantur, alij super se inticem
irruerant. Nam solent equis huiusmodi a
camelis accidere. Artageres suos ordina-
tos retinens, perturbatos vrgebat integris
ordinibus: & currus, qui ad dextram & la-
uam erant, simul immittebat. Multi au-
tem, quum currus fugerent, ab iis, qui cor-
nu directo sequebantur, sunt interemti
multi, quum hos fugerent, a curribus in-
tercipiebantur. Et Abradates haud am-
plius cunctatus, sed altum clamans, Sequi-
mini me amici; equos immittebat in ho-
stes, quum quidem eis minime parceret,
sed ita stimulo foderet, ut multo sanguine
respergerentur. Cum hoc etiam ceteri
currum agitatores eruperunt. Hos oppo-
siți currus statim fugere, partim receptis
qui ex eis pugnarent, partim relictis. Abra-
dates recta per eos in Ægyptiorum phalá-
gem impetum facit, illis cum eo simul ir-
ruentibus, qui proxime apud ipsum in acie
collocati erant. Quum aliunde vero per-
spicuum est, non esse firmorem phalan-
gem, quam quæ ex amicis commilitoni-
bus est collecta: tum illud hæc phaláx hoc
tempore declarauit. Nam & sodales ipsius,
& mensæ participes eiusdem, hostes vna-
cum ipso sunt adgressi. Et alij quidem au-
rigæ, quum viderent Ægyptios agmine
denso impetum sustinere; versus fugientes
currus deflexerunt, & illos infecuti sunt.
At vero qui erant cum Abradata, quia nus-
quam illic, vbi prouerant in hostem, diui-
si Ægyptij cedere poterat, omnibus vtrin-
que suo loco manentibus; equorum impe-
tu stantes impellendo euerterunt, caden-
tes obtriuere; nec ipsos tantummodo, sed
Detiam ipsorum arma, & equos, & rotas. Quid-
quid autem falces corripiuerint, id totum
violentio concidebatur impetu; siue arma
essent, siue corpora. Atq; in hoc tumultu,
qui exponi dicendo nequit, rotis propter
multiplices aceruos subsultantibus acci-
dit, vt curru Abradates excideret, atq; illo-
rum alij, qui cum ipso in hostes impetum
fecerant. Et hi quidem heic, officio functi
virorum fortium, concisivulneribus inter-
ierut. At hos vna secuti Persæ, quū eo loco,
quo Abradates hostē cū suis inuaserat, ir-
ruissent: perturbatos occidebant. Ægyptij,
qua parte cladis expertes manserant, (& e-
rant hi multi numero) tecta tendebant ad-
uersus Persas. Ibi tum atrox pugna lanceis,
iaculis, gladiis committebatur: & Ægyptij
sane tā numero, quā armis superiores erat.

Persarum
et Ägy-
ptiorum
pugna.

παρελαμ- αναβίωσε τόποι πύργον πιά κατασκέψασθαι
νου δηλώ- είπη καὶ διῆστι λέγοις τὸ πολεμίσων, καὶ μάχεσθαι. ε-
πιούσι αἰέσην, καὶ οὐδὲ μεσὸν τὸ πεδίον ἵππων, αἱ-
θεφόπων, σχέματων φυλαρέντων, διωκόντων
κρατούστων, κρατύλιναν τὴν μήπο πολεμίαν
φυλαρέντων, τῷ δὲ ἑαυτῷ, κρατούστων κρατύ-
λιναν μὴ δύναμες θέσθεν ἐπὶ ἡδυάτων κατεπίδην,
πλινὴ τὸ αγνοῦσίαν. τοιούτην δὲ πορεύντο, κύ-
κλῳ πομπῇ πονεῖν ποιούσαμνοι. ὥστε ὁ ρεῖται πάσῃ
πλα, ταῦτα τὸν αἰσθόνταν ἐκάπιντο. καὶ ποιούσι
μὴν θέσθεν ἐπι, ἐπαρχοντὶ πολλὰ καὶ δύνα. αἴσ-
θεις τὸ Κύρος ἀλεῖται, καὶ οἰκείρων, ὅπι αἴσθοι
αἴθρες ὄντες ἀπόλοντο, αἰρεχώρεστε πομπῇ
τὸν τοῦ μαχεμένας, καὶ μάχεσθαι θέσθεν ἐπ-
είδα. πέμπτη δὲ πορεὺς ἀλεῖται κύρικε, ἐρωτῶ
πότερον βάλει) ἀπολέσθαι πομπήτες ταῦτα
τὴν πορεμεδωκότων ἀλεῖται, η σωθεῖσα αἴθρες
αἴσθοι δοκεῖσθες εἰ). οἱ δὲ ἀπεκρίναντο πῶς
μὴ αἴθρες σωθείηται, αἴθρες αἴσθοι δοκεῖσθες εἰ); οἱ δὲ Κύρος πάλιν ἔλεγον. ὅπι αἴθρες ὑ-
μᾶς ὄφαλον μόνις καὶ μόνον ταῦτα μάχεσθαι
λεγότες. διλλὰ ποιῶτε δύτεν, ἔφασαν οἱ αἴ-
θροί, ταῦτα καὶ λένταν αἱ ποιοῦστες σωθείηται; καὶ
οἱ Κύρος αἱ πορεὺς τοῦτο εἶπεν. εἰ τοῦτο ταῦτα
μάχον μηδένα πορεμόντες σωθείητε, τάτε ὁ-
πλανῆμιν πορεμόντες, φίλοι τε γνόμνοι τοῖς
αἴρυλμοις ὑμᾶς σωσαί, δέσοντες πολέσσα. αἴθ-
ρεσσαντεῖλαντα ἐπίροντο. ἦν τοῦ γνώμθα σοι φίλοι,
πήμην αἴσιωστες γενόνται; ἀπεκρίνατο οἱ Κύρος,
οἱ ποιοί καὶ δέ παραγόντες πορεύονται πάλιν οἱ αἴ-
θροί τοις πίνα διεργεσίας; πορεὺς τοῦτο εἶπεν οἱ
Κύρος. μιαδὸν ὑμῖν δοκεῖ πλείονα τὴν τοῦ
λαζαρίαντε, οσσαν αἱ γεόνον πολέμος ἢ εἰρήνης
ἢ γνομένης, τῷ βαλορόμηφ ὑμῶν μέντοι παρ-
έμοι καθεῖσαν τε δώσω, καὶ πόλις, καὶ γυναικες, καὶ
οικέταις. αἰκενόσαντεῖλαντα οἱ αἴθροι τοι, δὲ μὴν
θέτε Κερίσον συγράψατε αἴφελεν σφίσιν ἐδεί-
θησαν τάττα γνόμοντο γνώμονεσθαι ἔφα-
σαν. τὰ δὲ ἄλλα συνομολογήσαντες, ἐδοσαν
πίστιν καὶ ἔλαβον. καὶ οἱ αἴθροι τέ οἱ κατα-
μείναντες τότε, ἐπὶ τοῦ τοῦ βασιλέως πιστοὶ Δια-
λέγοντο. Κύρος τε πόλεις ἀλεῖται ἐδωκε, ταῦ-
τα μὴ αἴσω, αἱ ἐπικαὶ τοῦ πόλεις αἴγυντοί τοις κα-
λεῖνται, λέγεισαν τε καὶ καλεῖνται πορεύοντες
μην πλησίον διαλέγονται, αἱ ἐπικαὶ τοῦ πόλεις αἴ-
γυντοί τοις ἐχροῖται. ταῦτα διετεραῖσθαι μενοσούχοις,

A quandam in turrim adscendere, quo circumspiceret, an alicubi aliæ quoque hostium copiæ subsisterent, ac proclarentur. Ut adscendit, campum refertum vidit e- quis, hominibus, curribus: fugientibus, persequentibus: vincentibus, succumber- tibus: hostibus quidem fugientibus, suis autem vincentibus. Ex iis vero, qui vince- rentur, nusquam alios amplius conspicere poterat, præter Ægyptios. Hi quum ad in- opiam consilij redacti essent, sic armis vn- dique circumdati, ut ea conspicerentur, subter clupeos considererunt; & faciebant illi quidem nihil amplius, multa vero gra- uiaq; perpetiebatur. Quos Cyrus admirauit, & dolens viros fortis interire, suos o- mnes pedem referre iussit, qui dimicabant aduersus eos vndique; nec vlli amplius, vt in eos pugnaret, concessit. Misso etiam ca- duceatore, interrogavit eos, vtrum omnes interire mallent propter eos, a quibus pro- diti fuissent; an bona cum existimatione conseruari, quod essent viri fortis? Ad hæc illi responderunt: Quo pacto possimus es- se salui cum existimatione bona, quod vi- ri fortis simus? & Cyrus iterum: Quia nos, ait, vos solos conspicimus, qui & subsi- stant, & dimicare velint. Quid vero dein- ceps, aiunt Ægyptij, recte agendo seruari possimus? Ad hoc Cyrus: Salui esse pote- ritis, inquit, nemine, socrorum prodito, traditis armis, & eorum amplexi amici- tiam, qui vos conseruare malunt, quum li- ceat interimere. His illi auditis, rursum in- terrogant: Si tuam fuerimus amplexi ami- citiam, quas ad res vt in nobis voles? Benefi- cia, respondit Cyrus, conferam, & vicissim Daccipiam. Et Ægyptij rursum: Quæ bene- ficia narras? inquiunt. Ad ea Cyrus: Sti- pendium vobis, ait, illo maius dedero, quo nunc meretis; quam quidem diu bellum geretur. Pace vero facta, cuicumque ve- strum mecum manere lubuerit, eum & a- gro, & oppidis, & vxoribus, & seruitiis do- nabo. Quibus auditis orauerunt Ægyptij, hoc vnum exciperetur, ne aduersus Crœ- sum sub signis eotum militarent, quod il- li soli se ignoscere dicerent. In ceteris & conuentum, & data fides acceptaque- fuit. Et qui tunc manserunt Ægyptij, nunc quoque regis in fide permanent; de- ditque Cyrus eis vrbes in regione supe-riori, quæ hac etiam tempestate vrbes Ægyptiorum adpellantur; & Larissam & Cyllenen, propter Cumam, haud pro- cul amari; quas etiam nunc illorum po- steri possident. His rebus confectis Cyrus

iam sub ipsis noctis tenebras reuersus, A
* Thyribaris castra locauit. In hoc autem
prælio soli ex hostibus Ægyptij gloriam
consequuti sunt, & ex iis, qui Cyro milita-
bant, equestris Persarum copiæ visæ sunt
esse præstantissimæ: adeo quidem ut illa
nunc etiam armatura duret, qua tunc e-
quites a Cyro instructi fuere. Præterea
currus illi falcati laudem adeo insignem
adepti sunt, ut hoc etiam tempore bellum
cum illud curruum genus is rex, qui rerum
potitur, retineat. Cameli duntaxat equis
terrori fuerunt. Nam ut illis insidentes ne-
minem ex equitibus interemerunt, ita nec
ipsi ab equitibus occisi sunt; quod nullus
ad eos equus proprius accessisset. Idq; tum
quidem visum est esse vtile, sed nemo tam
enim virorum fortium & egregiorum vel
alere camelum vult, ut eo vehatur; vel ad
pugnandum ex his, semet exercere. Itaque
recepta forma cultuque suo pristino, in-
ter impedimenta iam degunt. Et Cyri qui-
dem milites, ubi coenassent, & excubias
constituisserent, ut par erat, quieti se dede-
runt. Croesus autem recta Sardes cum ex-
ercitu profugit. Ceteræ nationes, quam
remotissime quisque poterat, domum ea
nocte discedebant. Quum autem illuxis-
set, recta Sardes Cyrus duxit; atque ubi ad
Sardium mœnia peruenit, & machinas e-
rexit, quasi facturus in muros impetum,
& scalas paravit. Interea dum id faceret,
ut in munitiones Sardianorum, qua parte
maxime præcipites videbantur, sequenti
nocte Chaldæi ac Persæ adscenderent, ef-
fecit. His ductor erat Persa quidam, qui
cuiusdam in arce custodis præsidarij ser-
uus fuerat, ac descensum ad flumen, & ad-
scensum itidem didicerat. Quum cogni-
tum esset, arcem esse occupatam: Lydi o-
mnes a muris diffugiunt, quo quisque po-
terat. Cyrus cum prima diei luce oppidum
ingressus, ne quis ordines desereret, edi-
xit. Croesus autem, seipso intra regiam oc-
cluso, Cyrus inclamabat. Cui Cyrus cu-
stodibus relictis, ad arcem occupatam cō-
tendit: ubi quum Persas arcem, ut opor-
tebat, custodire videret, Chaldæorum ve-
ro arma sola consiperet, quod illi decur-
risserint, ut ex ædibus prædam facerent: mox, E
præfectos eorum conuocauit, & ab exer-
citū quamprimum ut discederent, iussit.
Non enim, ait, tolerare possim, ut qui or-
dines deserunt, maioribus, quam alijs, com-
osav γαρ δρασσομενοι τὰ ἐκ τῶν οἰκιαλ) &
εἰπεν αὐτοῖς απίει αγέν τῷ σπαθῷ ματος τάχι

*Al.Thym-
braris*

*Craesus
Sardes fu-
git.*

Sardes a
Cyro ca-
piuntur.

Cyrus
Chaldeos
præde cu-
pidos mul-
tat.

180 XENOPH. DE INST. CYRI
iam sub ipsas noctis tenebras reuersus, A ἦδη σχετάος αἰαγαγὴν ἐγραπεδύσατο τὸ
* Thyribaris castra locauit. In hoc autem
prælio soli ex hostibus Ægyptij gloriam
consequuti sunt, & ex iis, qui Cyro milita-
bant, equestris Persarum copiæ visæ sunt
esse præstantissimæ: adeo quidem vt illa
nunc etiam armatura duret, qua tunc e-
quites a Cyro instructi fuere. Præterea
currus illi falcati laudem adeo insignem
adepti sunt, vt hoc etiam tempore belli-
cum illud curruum genus is rex, qui rerum
potitur, retineat. Cameli duntaxat equis
terrori fuerunt. Nam vt illis insidentes ne-
minem ex equitibus interemerunt, ita nec
ipsi ab equitibus occisi sunt; quod nullus
ad eos equus propius accessisset. Idq; tum
quidem visum est esse vtile, sed nemo ta-
men virorum fortium & egregiorum vel
alere camelum vult, vt eo vehatur; vel ad
pugnandum ex his, semet exercere. Itaque
recepta forma cultuque suo pristino, in-
ter impedimenta iam degunt. Et Cyri qui-
dem milites, vbi cœnassent, & excubias
constituisserint, vti par erat, quieti se dede-
runt. Crœsus autem recta Sardes cum ex-
ercitu profugit. Ceteræ nationes, quam
remotissime quisque poterat, domum ea
nocte discedebant. Quum autem illuxis-
set, recta Sardes Cyrus duxit; atque vbi ad
Sardium mœnia peruenit, & machinas e-
rexit, quasi facturus in muros impetum,
& scalas parauit. Interea dum id faceret,
vt in munitiones Sardianorum, qua parte
maxime præcipites videbantur, sequenti
nocte Chaldæi ac Persæ adscenderent, ef-
fecit. His ductor erat Persa quidam, qui
cuiusdam in arce custodis præsidarij ser-
uus fuerat, ac descensum ad flumen, & ad-
scensum itidem didicerat. Quum cogni-
tum esset, arcem esse occupatam: Lydi o-
mnes a muris diffugiunt, quo quisque po-
terat. Cyrus cum prima die luce oppidum
ingressus, ne quis ordines desereret, edi-
xit. Crœsus autem, seipso intra regiam oc-
cluso, Cyrum inclamabat. Cui Cyrus cu-
stodibus relictis, ad arcem occupatam cō-
tendit: vbi quum Persas arcem, vt opor-
tebat, custodire videret, Chaldæorum ve-
ro arma sola conspiceret, quod illi decur-
rissent, vt ex ædibus prædam facerent: mox,
præfectos eorum conuocauit, & ab exer-
citu quamprimum vt discederent, iussit.
Non enim, ait, tolerare possim, vt qui or-
dines deserunt, maioribus, quam alij, com-
stat γέραι πατορίους τὰ ἐκ τῆς οἰκου) Αἴθυσοι μενάλεσσον αὐτῷ τὸς δέχονται, καὶ
σινεν αὐτοῖς απίει: αὐτὸς ἐπαγαγὴν πρὸς
τὸν στρατόν παραβαλλεται, οὐ γέραι, ἐφη, αἰαζοίμενοι πλεονεκτοῖς

५०-

Τας ὄραν τὸς ἀπακτοῦ Ζε. καὶ δὲ μὴ, ἔφη, θείσαθε ὅπι παρεσκευαζόμενος ἐγὼ ὑμᾶς τὸς ἐμοὶ συγρατελούμενος πᾶσι χαλδαῖοις μάκραισις ποιῶσαι· οὐδὲ δὲ, ἔφη, μηδαμάζετε, ἵνα τις καὶ ἀποδοντικόν κρέπετων ἀποχῆ. ἀκεύσαντες ταῦτα οἱ χαλδαῖοι ἐδοάντες καὶ ικέτευον παύσασθαι ὥρην μηνον, καὶ τὰ γένη ματαπόντα διποδώσαντες φασαν. ὁ δὲ εἶπεν ὅπι θεὸν αὐτῷ δέοισο· δὲλλος εἰ με, ἔφη, βούλεοδε παύσασθαι ἀδύομνον, διπόδοτε πόντα, οἵσα ἐλέθετε, τοῖς Διαφυλαξῖσιν ἀκεχει. ἦν γέρος ἀράθωται οἱ ἄλλοι ἀράθωται, ὅπι πλεονεκτοδονοι οἱ Ὀτακτοι ψυρόμενοι, πόντα μοι καλάς εἴξει. οἱ μὲν δὲ χαλδαῖοι οὗτοι ἐποίσαν, οἱς ἀκέλθουσεν οἱ Κέρεοις, καὶ ἐλεγον οἱ πλεονεκτοδονοι πολλὰ καὶ πόντοια γένη ματα. ὁ δὲ Κέρεος καταγρατοπεδόντος τὸς εἰσαγόντος εδόκει διποδικόν δέπτητιδόντανον [εἰ] * τὸ πόλον τοῖς ὅπλοις, παρήγει λευχριστοις ποιεῖσθαι. ταῦτα Διαφυλαξάμενος, ἀγαγεῖν ἀκέλθουσεν αὐταῖς τὸν Κερείσον. ὁ δὲ Κερείσος εἰδει τὸν Κέρεον χαύρε ὡδέασσον, ἔφη. τὴν γέροντον τύχην καὶ ἔχει δὲλλος διδωσίσι, καὶ ἐμοὶ πλεονεκτοδονοι. καὶ σύ γε, ἔφη, οἱ Κέρεοις, επειδὴ αὐτὸς ποιεῖσθαι ἀμφότεροι. ἀτάρ, ἔφη, οἱ Κέρεοις, ἀράθωται πιμοι ἐπελέσθαις ουμέουλθουσα; καὶ βαλείμενον γάτη, ἔφη, οἱ Κέρεοις, αγαθόν πισσούς διρήσιν. τὴν γέροντον οἰμούς αὐτὸν καρδιάνοι ψυρέασθαι. ἀκένσον τοίνυν, ἔφη, οἱ Κέρεοις· ἐγὼ γέροντος τὸς ἀράθωται πολλὰ πεπονκόται, καὶ πολλὰ κεκινδυνάκται, καὶ τοῦ νομίζονται πόλιν ἔχει τὸ πλοεοτατάτην στήσια μὲν βαλεύλαντα, αἰγαῖς ὠφεληθῆνται τὸς ἀράθωται. γνώσκω γέροντον, ἔφη, οἵτε εἰ μή πινακοπὸν λήψονται τῷ πόνων, οὐ διωνοματίανεισπολιώ χρόνον πλεονεκτοδονοι. διαφάσην μὲν δινεῖς ἐφένει τὸ πόλιν βάλομεν. τών τε γέροντον νομίζω ἀμάρα Διαφαρίναι, ἐν τε τῇ δέξπαγῃ δέσμῳ ὅπιοι πονηροτάτην πλεονεκτοδονοι. ἀκένσον ταῦτα οἱ Κέρεοις ἐλεξεν· δὲλλος εἰμέ, ἔφη, οἴσσον λέξα πλεονεκτοδονοις αὐτοῖς ἐγὼ λοδῶν ἐπέλω, οἵτινες περιπλαγματικοί σοι μη ποιῶσι πλεονεκτοδονοι. μηδὲ ἐστοι ἀπαναθηματικοί πάγδας καὶ γνωμῆς. τοσούσιν δέσοι αὐτοῖς τὸ των ἡμένων παρέκονταν λυδῶν ἐπειδή ποδῶν, πικραλέν καρδίαν δεῖν τὸ ζερδεον. ὕπερ ταῦτα ἀκένσονται, οἴδητος ὅπιοι ποδῶν, πιδεῖται στρατηγο-

A modis potiantur. Adeoque vos certo scire volo, iam in hoc me fuisse, ut vos, qui signa mea sequimini, tales efficerem, quos vniuersi Chaldaei felices prædicarent. Verum iam vobis mirum non videatur, si quis vos hinc discedentes viribus potior adoratur. Quæ Chaldaei quum audiissent, metu perculti orabant, ut irasci desineret: aiebantq; se pecunias & opes omnes velle restituere. Cyrus his sibi nō opus esse dixit, sed si me vultis, ait, ab indignatione desistere, date illis omnia, quæ cepistis, qui arcis in custodia mansere. Nam si milites ceteri animaduertent eos, qui ordinis seruarunt, maiora commoda consequi; præclare se meæ res habebunt. Itaque Chaldaei sic, ut Cyrus edixerat, fecerunt: & qui obœdienter secesserant, magnam rerum opumque variarum copiam consequi sunt. Cyrus autem, quum castra præ milite suo metatus esset eo urbis loco, qui maxime opportunus ei videbatur, suos in armis manere, ac prandere iussit. Quibus perfectis, adduci Crœsum ad se præcepit. Is vbi Cyrum vidit: Salve, inquit, domine. Nam id nomen deinceps fortuna tibi tribuit, quo ego te compellam. Salve tu quoque, ait, Crœse, quando quidem homines ambo sumus. Verum mihi Crœse, velisne mihi consilium dare? Etiam mihi Cyre, inbet. Cyrus
Crœsus
ad se dico
ducitur
quit, aliquid boni tibi repetire velim. Nam idem arbitrarer etiā mihi fructuosum fore. Audi ergo, Crœse: Quia video milites multis laboribus exhaustos, multisq; versatos in periculis, nunc etiam putare, se urbe totius Asie, post Babylonem, opulentissima potitos: aequum iudico, ut aliquid utilitatis ad eos perueniat. Nam futurum intelligo, ut nisi quem laborum suorum fructum percipient, dicto eos audientes diu non sim habiturus. Sed urbem tamen eis diripiendam concedere, non est animus. Nam & vrbs, mea sententia, prorsus interiret: & in direptione plurimum utilitatis caperent, qui maxime sunt improbi. Quæ vbi Crœsus audisset: Me vero dicere finito Lydis, ait, quibus ego voluero, impetrasse me abs te, ne direptio fiat, neue permittatur, ut liberi & coniuges ex oculis eorum abstrahantur: proque hoc tibi pollicitum esse, futurum omnino, ut Lydi lubentes offerant tibi, quidquid Sardibus pulchrum & præclarum sit. Nam si haec audierint, adlaturos scio, quidquid pulchrum.

E

chræ rei vir aut mulier heic habuerit. Itidemque alterum in annum multis ac pulchris rebus iterum vrbis tibi referta erit. Quod si eam diripueris, etiam artificiati bi quæ bonorum fontes esse perhibet, perierint. Prætereal sit tibi, postquam haec intuitus sis, etiam ita pergere, deque directione adhuc consultare. Primum autem, inquit, ad meos thesauros mittito, atq; hos a custodibus meis tui custodes accipiant. Atque haec omnia sic fieri censuit oportere Cyrus, vt Crœsus dixerat. At ista mihi, Crœse, inquit, vtique memorato; quoniam euaserint, quæ Delphico tibi sunt oraculo prodita. Nam fertur is Apollo admodum abs te cultus, atque omnia sic agere, vt illi obtemperes. Velle, inquit, mi Cyre, sic comparate res essent. Egovero Apollinem offendit, dum omnia cōtraria statim ab initio facerem. Quomodo vero? ait Cyrus, edoce. Nam valde quidem mira refers. Primum, inquit, posthabita cura interrogandi Deum de iis, quibus mihi esset opus, periculum feci, an vera respondere posset. At vero non dicam Deus, sed homines etiam honesti ac boni, quum fidem non adhiberi sibi animaduertunt, haud amant diffidentes. Quum autem animaduerterem, me perabsurde agere, ac procul Delphis absensem: mitto de liberis interrogatu. Ille mihi primum ne respondit quidem. Vbi vero missis compluribus donariis, partim aureis, partim argenteis, permultisq; cæsis hostiis, tandem cum aliquando placauit, vt quidem ipse arbitrabar: tunc mihi querenti, quid faciendum esset, vt liberi mihi nascerentur? respondit, habiturum me liberos. Ac nati quidem mihi sunt (quippe nec in hoc mentitus est) sed nati, nulli vñsi fure. Nam alter eorum mutus mansit, alter præstantissimus in ipso ætatis flore periit. Quum his liberum calamitatibus premeret, iterum mitto, Deumque interrogo: quid a me fieri operteret, vt id, quod esset vitæ reliquum, exigere quam felicissime possem. Respondit ille mihi:

Transibis, modo si noscaste Crœse,
beatus.

Hoc oraculo auditio, gauisus sum. Arbitraberim, Deū felicitatē mihi tribuere, qui rēfacillimam imperaret. Nā alios partim cognosci posse, partim non posse: quis vero sit ipse met, quēlibet hominē scire putabā.

μέζον γδ̄ τό γε ῥᾶσον μοι αὐτὸν ταρεστάξατα, τὴν δύδαμονίαν σιδόνα. ἄλλος μὲν γάρ γνώσκειν τὸν μὲν οἴοντ' εἰ, τὸς δὲ οὐ έαυτὸν δὲ, οἵτις δέ, πομπα πνὰ σύμμετον αὐτορεπον εἰδέναι.

Artes bo-
norū son-
tes sunt.

Cresus A.
Apollinem
testat.

Oraculum
Creso da-
sum.

A λέγεται αἰδρὶ καὶ γωνιακή, καὶ ὁμοίωσις νέωσι πολλαῖν καλαῖν πάλιν σοι πλήρης η πόλις ἔσαι. Ή δὲ Διάρραος, καὶ αἱ τέχναι σοι, αἱ πηγαὶ φασι τῷ καλῶν εἰ), διεφαριθμαῖσσονται. Τέλεσι δέ σοι ἴδοντι Τεῦχα, ἐλθόντι ἐπὶ τῇ ωδῇ τῆς Δράπαγῆς Βουλύσσαθαι. ταρεστον δὲ, ἔφη, θετὶ τὸς ἔμοις Διοταρεγίς πέμπε, καὶ ταρεστον ταρεσταρεγίς οἱ σοὶ φύλακες τῷ δέ τοι εἶμόν φυλάκιαν. Ιάντα μὲν δὲ ἀποδιάθτω συνείνεστε ποιεῖν οἱ Κρεῖσ. Βῶστρος ἐλεξεν οἱ Κροῖσος. Ιάδε δέ μοι, ἔφη, πάντως ὡς Κρεῖστε λέξον, πῶς διποτείσητε τὰ σὺν τῷ δελφοῖς χρηστεῖον. σοὶ γδ̄ δὲ λέγεται πάντα πεθεραπεύσαθαι οἱ Απόλλων, καὶ σὲ πομπά ταρεσταρεγίαν ταρεστον. εἶσουλόμενος τὸν δὲ αὐτὸν, ἔφη, ὡς Κρέρε, οὗτος ἐχειν τοῦτο πομπα ταρεσταρεγίαν. Θύτης δέλφινος ταρεστον, μὲν, ἔφη, αὐτοῖς ερεσταν τὸν θεὸν εἴτι εδεόμενος, ἀπεπειρόμενος αὐτὸν, εἰδώματο αἰλιθεύειν. τῷ το δὲ μὴ οὐτοῦ οἱ θεοί, ἔφη, ἀλλὰ καὶ αὐτορεποι καλοὶ καγαδοὶ, ἐπειδὴ γνῶσιν απιστούμενοι, οὐ φιλεύσοντες απιστούμενος. ἐπεὶ μὲν τοι τέ γνω καὶ μέλει ἐποπτα εμοὶ ποιουμένος, καὶ ταρεστον δελφῶν ἀπέχοντος, οὗτος δὲ πέμπω πομπα παῖδας. οἱ δέ μοι δὲ μὲν ταρεστον οὐδὲ απεκρίνατο. ἐπεὶ δὲ ἐγὼ, πολλὰ μὲν πέμπων αἰαθύματα χρυσα, πολλὰ δὲ δρυγυρά, πάμπολλα δὲ θύμα, δειλοσάμην ποτὲ αὐτὸν, ὡς ἐδόκεια, ποτὲ δὲ μοι διποτείσηται ἐρωτήσι, πίστι μοι ποιούσαντι παῖδες γέροντο. οἱ δὲ εἴπεν οὐτοῦ εσούντο. καὶ εὑρόντο μὲν, (οὐδὲ γάρ δέ τοι τέλεστο ἐφύσατο) γέροντοι δὲ Γερένειοισαν. οἱ μὲν γδ̄, καφὸς ἀνδιετέλει, οἱ δὲ, δρύσος γέροντοις, ἐν ἀκμῇ τῷ βίου απώλετο. πεζόμενος δὲ ταῖς πομπαῖς παῖδας συμφοραῖς, πάλιν πέμπω, καὶ εταρεσταν τὸν θεὸν τὸν ποιῶν τὸ λοιπὸν βίον δύδαμονέστατα Διάρρεοστη. Ει. οἱ δέ μοι απεκρίνατο.

Σαυτὸν γνώσκων, διδάμησον Κρεῖστε
αφάσδος.

† ἐπεὶ δὲ αἰκύσας τὴν μαντείαν, ποτίσσω τοτεσταρεγίαν, τὴν δύδαμονίαν σιδόνα. ἄλλος μὲν γάρ γνώσκειν τὸν μὲν οἴοντ' εἰ, τὸς δὲ οὐ έαυτὸν δὲ, οἵτις δέ, πομπα πνὰ σύμμετον αὐτορεπον εἰδέναι.

πάντα δὴ γέροντος, ἔως μὲν εἶχον· Α
συγέιται, οὐδὲν σκεκαλούσι μὲν τὸ παγόδος
θανατον ταῦτα πύχας. οὐδὲν δὲ αἰσπείσθιαν υ-
πὸ τὸ ἀσυρίου ἐφ' ὑμᾶς τραπέσθαι, εἰς
πολὺτα κίνδυνον ἀπῆλθον· ἐσώθειν μὲν τοῖς οὐδὲν
κακὸν λαβεῖν. οὐδὲ αἴπαμμαδὲ οὐδὲ τάδε τὸ
θεόν. ἐπεὶ γὰρ ἔγκων ἐμαυτὸν μὴ ἰκανὸν ὑμῖν
μάχεσθαι, ἀσφαλέσσοντα μὲν θεῶν ἀπῆλθον,
καὶ αὐτὸς ἡγοισι τοῖς ἐμοῖς τοῦ μὲν αὖ πάλιν τὸ
τε πλάγιον τὸ παρόντος οὐδὲν τρυπόμενος, καὶ
τὸ τῷ δεομένῳ μηδεποτέ τοις θρέασι, καὶ
τὸ τῷ δώρῳ τῷ νέδιδοσιν μοι, καὶ τὸ αὐ-
τοῦ πάνταν, οἷς με καλεσκεύοντες ἐλεγον ως εἰ ἔγα-
μον· αἱ ἐθέλοιμι σχέχειν, τὸ πολύτεον αὐτὸν ἐμοὶ πειθούντο, καὶ
μέγιστος αἱ εἴσιν αἱ θεόπτων· τὸ τοιούτων δὴ
λέγων αὐτοφυσόμενος, ως εἴλοντό με πολύτεος
οἱ κύκλῳ βασιλές παρεσάτιν τὸ πολέμου,
τὸ εδέξαμεν τῷ τραπηγίᾳ, ως ἰκανὸς ων
μέγιστος θρέας· αὔροαν σχέασθαι τὸν μοι
αὐτοπολεμεῖν ἰκανὸς ἄμιλλον (τοιούτον), τερψτον μὴ
σχέδειν γεγονόπι, ἐπεὶ ταῦτα δὲ ταῦτα βασιλέων
πεφυκέπι, ἐπεὶ ταῦτα δὲ σχέδεται αὐτοῖς·
τῷ μὲν ἔμοι τοπογένειον ἀκούων τὸ τερψτον
βασιλεύσαντα αἴματε βασιλέα καὶ ἐλεύθε-
ρου θρέαθαι. ταῦτα διηγούσας, δικέισας,
ἔφη, ἔχω τὴν δίκιαν. Διλατῶ μὴ δὴ, ἔφη, ὁ Κύ-
ρε, γινώσκω μὴ ἐμαυτόν· σὺ μὲν ἐπιδοκεῖς ἀ-
ληθεύειν τὸν Απόλλωνα, ως δύδαιμον ἐσομένη
νάσκων ἐμαυτόν; σέ μὲν ἐρωτῶ ταῦτα τῷ παρόντι·
αἱρεῖς αὐτὸι δοκεῖς εἰπέσθαι τῷ παρόντι·
αὐτὸι διώσαται ποιῆσαι. καὶ ὁ Κύρος εἶπε· βγαλήν
μοι δὸς τοῦτον τὸν, ὁ Κροῖσος. ἔγαλλε τοιοῦτον
τὸ φρόδεντον δύδαιμονίαν, οὐκτέρω τέ σε τῷ πα-
τέρᾳ· διδώμενον τοῦ πατέρου τοῦτον τῷ πατέρᾳ
θυγατέρας, (ἀκόντια τοιοῦτον) καὶ τὸς φίλους,
καὶ τὸς θεράποντας, καὶ τάπεξαν σοι οἴας φρέτε·
ζητεῖτε μάχας δέ σοι καὶ πολέμους αὐτορά· μὰ
δία μηδὲν τοίνυν, ἔφη οὐ Κρείσος, σὺ ἐμοὶ ἐπι-
βγαλεύεις σπονδύνασθε τοῦτο τὸν εὐδαιμονί-
αν. ἔγαλλε γὰρ δημητρούσαι λέσσα, οὐ τούτα μοι ποιήσους
αἱ σὺ λέγεταις, οὐτὶ δημητρούσαι μακεριστάτην τὸν
μιζόνον τοῦτον βιοτίῳ, καὶ ἔγαλλον εἰσεγίνωσκεν αὐτοῖς,
ταῦτα καὶ ἔγαλλον ἔχων ταῦτα· καὶ ὁ Κύρος εἶ-
πε τοῖς δημοσίοις ἔχειν ταῦτα τὰ μακαρίατα βιοτίνια;
ἡ ἐμπηγμένη, εἶπεν, ὁ Κύρες. σκείνειν μὴ γὰρ τῷ μ
αγαθῷ καὶ τῷ μαλάχαιντι καὶ διφεροσκαλέντι π

A Omnique adeo deinceps tempore, quamdiu quietem colui, nihil erat post mortem filij, quamobrē casus fortuitos culparem. Verum postea, quam ab Assyrio sum persuasus, ut expeditionem aduersus vos suscipere: omnis generis adjūtū pericula, nec villo tamen accepto malo conseruatus sum. Ac ne de his quidē Apollinem incuso. Nam ubi me ad pugnandū aduersus vos idoneum non esse, animaduerti: tuto, Dei ope, tum ipse, tum mei mecum, euasimus. Sed rursum nunc deliciis opulentia præsentis diffluens, & ob eorum preces, qui me rogabāt, vt eis præcesssem; & ob illa munera, quæ mihi donabant; & illorum hominum opera, qui mihi adsentando futurum dicebāt, vt omnes mihi parerent, & omnium ego mortaliū maximus euaderem, modo imperium accipere vellem: his inquā verbis inflatus, vbi reges omnes vndiq; belli me præsidem legerunt, accepi munus imperatorum, quasi essem is, qui maximus euadere possem; meipsum certe ignorans, qui bello aduersus te gerendo parem me tibi arbitrarer, primum a Diis orto, deinde a regibus genito, atq; etiam a puero ad virtutem exercitato. At ex maioribus meis eū, qui primus regno potitus est, audio simul & regnum, & libertatē esse consequutum. Hęc ergo quum ignorauerim, merito pacnam fero. Nunc autē, mi Cyre, quum meipsum norim, an adhuc veracē Apollinem existimas, qui beatū me fore dixit, si meipsum nosse? Acte quidē propterea interrogo, quod optime cōiecturam mihi de hoc facturus in præsentia videris. Potes enim id facere. Tum Cyrus ait: Da vero tu mihi Cœsus aduersus oraculum disputat.

D de hoc consiliū, Cœse. Nam equidē apud animū repetens felicitatem tuā pristinam, misericordia tangor erga te, coniugemq; tibi tuā habere permitto, quam habes; & filias, (audio enim esse tibi quasdam) & amicos, & famulos, & mensam, qualibetennus estis vſi. Pugnas autem & bella tibi adimo. Ergo, ait Cœsus, nihil tu profecto amplius deliberes, quid mihi de mea felicitate respondeas. Etenim ipse īā tibi dico, si hęc, quæ nunc aīs, feceris; fore, vt quam alij vitam beatissimam ducunt, etiam me adsentiente, hanc modo consequutus agam. Tum Cyrus subiecit: Et quis beatæ istius vitæ compos est? Vxor mea, mi Cyre, ait. Nam ea mecum bonorum omnium, & vitæ mollis ac delicatae, & gaudiorum particeps fuit: curarum vero, quo pacto

E Quipus tari felicitas vita debat.

Croesus
aduersus
oraculum
disputat.

*Quae pu-
tari felicem
tas vita
debeat.*

hæc contigerent, & belli, & pugnæ nihil A mecum ei commune fuit. Ac tu quoque me tales efficere velle videris, qualem ego illam, quam omnium hominum maxime diligebam. Quo sit, ut Apollini etiam alia munera debere mihi videar, quibus grati erga ipsum animi significationem edam. His Crœsi verbis auditis Cyrus, in eo tranquillitatem animi est admiratus. Ac deinceps ille, quocumque Cyrus proficeretur, una ducebatur: siue adeo propterea, quod eum sibi vtilem esse crederet, seu quod ita tutius arbitraretur. Actum quidem hoc modo quieti se dederunt. Postridie Cyrus amicis & ducibus copiarum cōuocatis, alios quidem constituit, qui thesauros acciperent; aliis hoc negotij dedit, vt de iis pecuniis, quascumq; Crœsus traduceret, primum Diis feligerent, quas magis sumendas declararent: deinde reliquias pecunias acceptas in arcis locarent, ac plaustris imponerent, iisdemque plaustris sorte distributis, secum eas portarent, quocumque proficerentur; vt opportuno tempore, sua pro meritis cuiq; tribuerentur. Et hi quidem ista exsequebantur. Cyrus autem quibusdam ex adparitorum numero, qui aderant, arcessitis: Dicite mihi, ait, an aliquis vestrum Abradatum vidi? Miror enim, quod antehac frequenter nos accedere solitus, modo nusquam adpareat. Ei quidam adparitorum respondit: Is vero, domine, non viuit, sed in pugna mortuus est; quum in Ægyptios currum suum immisisset. Ceteri, sodalibus eius exceptis, deflexerunt, vti quidem perhibetur, posteaquam Ægyptiorum agmen cōspexissent. Et vxor ipsius iam mortuum sustulisse dicitur, atq; impositum in carpentum, quo ipsa vehi solita est, adtulisse huc aliquo ad Paetolum fluuium. Aliunt & eunuchos & famulos ipsius quodam in tumulo fodere locum mortuo, quo condatur, & vxorem humi sedere, quæ maritum rebus iis ornari, quascumq; habuerit, eiusque caput impositum genibus teneat. Hæc ubi Cyrus audiuit, femur sane suum percussit, statimq; in equum insiliens, sumis secum equitibus mille, ad illum tristem casum aduehitur. Gadatae vero Gobryæque mandat, vt secum sumerent, quidquid ornamenti mortuo viro forti & amico conueniret, statimque subsequerentur. Prætereas si quis greges, & boues, & equos secum duceret, mandabat; vt alias etiā pecudes eo multas ageret, vbiq; se resciret esse, quo mactari apud Abradatū possent.

Cyrus de
Abradatu
morte pri
mum co
gnoscit.

Τῶν ταῦταις, καὶ πολέμου καὶ μάχης δὲ μετίω αὐτῇ. οὔτω δὴ καὶ σὺ δοκεῖς εἰμὲ καπασιθάξιν, ὡστερέγα ἐνέφριλον μάλιστ' αὐτὸς παν. ὡς πεταῖ Απόλλων δῆμα μοι δοκῶ γεινέσται ὄφριλόστι. ἀκρύστας δὲ ὁ Κέρεος τὸς λόγιος αὐτῷ, ἐπαύμασε μὲν τὸν δίδυμον. Τῆγέλεο τολοιπόν, ὅποι καὶ αὐτὸς πορεύοιτο, εἴ τοι δέ τα καὶ χρηστιμόνι νομίζων αὐτὸν εἴη, εἴ τε καὶ αὐτοφαλέστερον οὔτως ἡγύριθμος. καὶ τότε μὲν οὔτως ἔκχιμη θυσία. τῇ δὲ ὑπεράρχα κατέλεστας ὁ Κέρεος Σειρίλοις καὶ τὸς ἡγεμόνας τῆς γρατθύματος, Σειρίλοις αὐτῷ ἔπαξε τὸς θυσιαρεγίς τοῦ φελεμονικοῦ, τὸς δὲ σκέλους οἵποσα παραδίνη Κερίσσος χρήματα, τορῶτον μὲν Σειρίλοις δέξελθι ὅποια δὲ οἱ μάχαι εἴησηνται, ἐπειτα τὰ ἄλλα χρήματα τοῦ φελεμονικοῦ, σὺ ζυγάστροις σπουδαῖς, εἴ τοι αὐτὸν θυσιθάστα, καὶ φελεμόνας Σειρίλοις αὐτοφαλέστερον εἴησηνται, ἵνα ὅποικηρός εἴη, φελεμονικοῖς ἔκαστοι τὰ Κατάξια. οἱ μὲν δὴ ταῦτα ἐποίηντο δὲ Κέρεος καὶ δεξιά λέστας θυσίας τῷ παρέντων ἡσπερτῷ εἴπαγμοι, εἴφη, εώρακέ περ ύμνῳ Αβραδάτην; θυμάζω γάρ, εἴφη, ὅπι τορόδεν θαμίζων εἴφη μᾶς, νιῶ γάρ με φάγεν. τῷ διωνύπηρετῷ τις αὐτοκρίνατο. ὅπι ὁ δέσποια, καὶ ζῆ, δὲλλος τῷ μάχη ἀπέθανεν, εἴμενον τὸ αἷμα εἰς τὸν αἵματος οἰδέμιοι πλινθεῖσται τὸν οἰκεῖντα, ὡς Φασίν, ἐπειτα τὸ φός εἴδον τὸ τομήσιον. καὶ μὲν γε, εἴφη, λέγει) αἰτητὴ ήτοι, αὐτολημόνη τὸν οἰκεῖν, δὲ τοιηδικόν, εἰς τὸν αρμάταν, σὺ ητορ αὐτὴν ὥχτο, τοροσκεκριμένα αὐτὴν ἐνθάδε πη τορὸς τὸ παπτωλὸν ποταμόν. καὶ τὸς μὲν δινέχεται, καὶ τὸς θεράποντας αὐτὸς ὁρύθει τὸ φασίν επὶ τὸν θύρων θύτην διτελευθήσαντι, τοῦ διδυμῆς λέγοντος καὶ θύτην) χαμάγη, κεκριμένη οἰστεῖχε τὸ αὐτόρα, τοῦ κεφαλὴν αὐτὸν ἐχοσαΐτητοις βούται. Ιανθινός Κέρεος ἐπαίσατο δέ ταῦτα τὸ μηρὸν, καὶ εὐθὺς αἰσπηδόνας θήτη τὸν οἶπαν, λεβών χλίσις ιποτέσσαλανεν επὶ τὸ πάθος. Γαδάλα Εδὲ καὶ Γωβρύας ἐκέλευσεν, οἱ δύναμις λαβόντας καὶ λέστην κέρυμα αὐτοὶ φίλων καὶ αὐτοθύτελευθήσατο, μελαδικόν. καὶ οὕτης εἴχεταις ἐπομένας αὐτοῖς καὶ βέστης οἴπασι, εἴπετο τοιούτοις διελθεῖσι βέστης οἴπασι, οἴπασι αὐτοῖς *πιστούσιανταγόντα, οἴπασι φαγεῖται Αβραδάτη. ταῦτα

ἐπειτα

ἐπειδὴ γε οὐ μάνης χαμαγένης πολύνων, καὶ τὸν
νεκρὸν κείμενον, ἐδάχρυσε τε οὐτίς δὲ πάθη, καὶ εἰ-
πε· Φθὺς ὁ ἀγαθὸς πιστὸς ψυχὴ, οἵχηδὴ σπό-
λι πάντη μᾶς. καὶ ἀμαρτίας οὐτοῦ αὐτοῦ, καὶ οὐχεῖρος
τεκροῦ ἐπηκολόθησεν. Σπόλικοπλοῦ οὐκ οὐκέπιδι-

^{τοντον} Ταῦτα τοι γνωσθεῖσαν. οὕτω, οὐδὲν, πολὺ οὐτὶ μάνην
^{εἰσινθίαν,} νομίζειν, οὐδὲν τοῦτο αὐτοῦ, καὶ οὐδὲν δὲν
^{νομίζειν,}

τοῦτο Κύρος ἐφίλησε τε τὸν χεῖρα, καὶ πάλιν
ώσιον τὸν παρεγενόμοσε, καὶ εἶπε· καὶ πάλλα τοι,
ὦ Κύρε, οὐτε εἴχεις. Δλλὰ τὸ δέσμοντος οὐδὲν; καὶ ταῦ-
τα, εἴφη, οἷος ὅτιδις ἔμετόν τοι οὐκίσα εἴπατον, οὐτος
οὐδὲν δέσμοντος, ὦ Κύρε, οὐδὲν δέσμοντος. εἴω τε γάρ
μεραι πολλὰ μεκελθόμενα αὐτῷ Γούτω
* ποιήσοντος φίλος αὐτοῖς λόγου φανεῖν.

^{τοιούτῳ} αὐτὸς τε οἷς ὅπις τοις γάρ τοι σπενόδο, πιτὶ ποιή-
σιον, Δλλὰ τὸ αὐτὸς ποιήσας χαείσαπο. καὶ γάρ
διν, εἴφη, αὐτὸς μὴν αὐτούμητις τελεθύτηκεν,
εἴωσι τὸν πολεμελθόμενον ζεύσα τοῦτον
δημητρα. καὶ οὐδενὸν μὲν πίνα σιωπῆ κα-
τεδάχρυσεν, ἐπειδὴ γάρ ἐφέγξατο, Δλλὰ τοις μὴν
δὲν, ὦ γυάμη, εἴχεις καλλιστον τέλος. νηκῶν γάρ
τελεθύτηκε. οὐδὲν τοις δέσμοις τοις δέσμοις
αὐτὸν τοῖς παρέμματα. (παρέμματα Γωβρύας καὶ οὐδὲν
Γαδάρας, πολὺ τοις καλλονέσιμον Φέρεγίλες)
ἐπέδησι, εἴφη, οὐδὲν ὅπις δέσμοις αὐτοῖς
εἴσται, αὐτὸν δὲν μηδημα πολλοὶ χωσσοιν αὐτοῖς
τοῦτο οὐδὲν εἴθελτο. μόνον, εἴφη, δηλωσον τοιούτους

οὐν πίνα γενέζεις κομιδῆνα. καὶ οὐδὲν παίδηα εἶπεν
εἴδη θαρρός, εἴφη, ὦ Κύρε, γάρ μη σε κρύψω, πορὸς
οὐνινα βάλομεν αὐτοῖς. οὐ μὲν δὲν παῖδες εἰπών
αὐτῷ, καὶ οὐκέπιρων τὸν τε γυναικεῖον αὐτὸς
τεροῖτο, καὶ τοῦτο, οἷα γυναικεῖα πάλιν πον-
τικέτο οὐφοίτο. οὐδὲν τὸν μὴν δινέχεις σκέ-
λευσεν διποτῆνα, εἴωσιν, εἴφη, τούτες οὐδὲν πρω-
μαχῶς βάλομεν, τοῦτο διοφθόρει ποτε τοῦτον
καὶ επέταξεν αὐτῷ, ἐπειδὴ δὲν διποτάνη, τοῦτο
αὐτῷ αὐτὸν τε καὶ τοῦτο, οὐδὲν εἴδην
φός πολλὰ οὐκέπιρων μὴ ποιήσει τοῦτο, ἐπειδὲν
οὐδὲν, καὶ λεπταίνεις οὐρά, σκάρηπο κλαύσει.
οὐδὲν, αὐτὸν πάλαι παρεσκευασμένην, σφαλ-
λέσαι τὸν, καὶ οὐτεθέσαι οὐτὶ τὰ σέρνα τοῦτο
εἰσατῆς κεφαλῆν αὐτοῦ θυμοκεν. οὐδὲν διοφθός αἰσ-

Avt humi sedentem mulierem vidit, & ia-
centem mortuum, lacrumas ob casum tri-
stum profudit, ac dixit: Heu fortē ac fi-
dam animam, itane nobis relictis abiisti?

*Cyrus A-
bradate
mortem
deplorat.*

simil dextram mortui prehendit, atque ea
subsequuta est; quod ab Aegyptio quodam
copide fuisset amputata. Id cernens Cyrus
multo maiori dolore affectus est: mulier
ipsa sublato eiulatu, acceptam a Cyro ma-
num osculabatur, & rursus eam, vti qui-
dem poterat, adaptabat, quum diceret:
Etiam cetera, Cyre, perinde læsa sunt. Ve-

Brum quid adtinet ea te adspicere? Atque
hæc ait, scio propter me maxime ipsi acci-
disse, ac fortassis propter te, Cyre, nihil
minus. Etenim stulta ego multis cum co-
hortata sum, efficeret, vt amicum in aliquo
numero habendum tibi se declararet: &
ipse, sat scio, non quid sibi accideret, cogi-
tabat; sed quibus facinoribus editis, tibi
gratificaretur. Quamobrē ipse quidem ex-
tremū vitæ diē expers omnis de se querel-
le clausit, ego vero cohortatrix ei viua heic
advideo. Cyrus ubi aliquamdiu cum silen-
tio lacrumas fudisset: Hic vero finem in-
quit, præclarissimum sortitus est, mulier.
Nam victor diem obiit. Tu vero hæc a me
accipito, quibus eum ornes: (& Gobryas
Gadatasque iam aderant, adlato copioso
& elegante ornatu) deinde scito, inquit,
ne quidem alios honores ei defuturos: sed
& monumentum illi complures ex digni-
tate vestra tumulo adgesto conficent, &
maetabuntur ei, quæcumque viro forti
quum est maestari. Tu quoque deserta non
eris, sed ego te propter pudicitiam, virtu-
tesq; tuas ceteras, quum aliis rebus colam,

Dum alicui commendabo; qui te, quocum-
que voles, deportabit. Tantum, ait, indica-
to, ad quæ deportari te cupias. Et Panthea:
Securo sis animo, inquit, Cyre. nō enim te
cælabo, ad quem peruenire velim. Cyrus
hæc loquutus discessit, tum mulieris mi-
serter, quæ virum talem amisisset; tum vi-
tri, qui reliquatam vxorem talem non amplius
adspiceret. Mulier autem eunuchis se-
dere iussis, donec istum ego, inquit, ex a-
nimi sententia lamentando defluero: nu-
trici dixit, vt secum maneret; eidemq; præ-
cepit, vt se mortuam, & virum, vna veste
velatos obtegeret. Nutrix multis eam pre-
cata suppliciter, ne facinus id perpetraret,
quum nihil proficeret, ipsamq; videret in-
dignari, lacrumans adsedit. Tum mulier,
quæ acinacem dudum ad hoc paratum ha-
beret, seipsum iugulat: & capite in mariti
pectus imposito moritur. Nutrix cum eu-

*Panthea
sibi manus
adsett.*

latu ambos obtegit, quemadmodum Panthea iusserat. Cyrus autem, vbi mulieris facinus rescivit, exterritus accessit, si quid auxilij ferre posset. Eunuchi, qui tres erant, quum quid factum esset, viderent: & ipsi strictis acinacibus, quo loco stare iussi ab ea fuerant, stantes se iugularunt. Et nunc quoque monumentum: istorum usque ad eunuchos adgesto tumulo porrigi dicitur. Ac superiore quidem in pila, humius viri, & mulieris huius nomina feruntur inscripta litteris Syriacis: inferius autem pilas esse tres aiunt, & eis inscriptum, S C E P T R I G E R O R V M. Cyrus vbi proprius ad illum tristem casum accessisset, & admiratus istam mulierem, & lamentis prosequiuis, discessit: fuitque, ceu par erat, ei curæ, præclara vt illis omnia contingenter. Ingens etiam monumentum, vt perhibent, adgesto tumulo factum fuit.

Cyrus in
Cariam
mittit co-
pias.

*Adusius
in Cariam
missus.*

Secundum hæc quum seditionibus inter
Cares ortis, bellum inuicem sibi facerent,
qui domicilia munitis in locis haberent: v-
trique Cyrum implorabant. Is Sardibus
quidem ipse manebat, machinasque fabri-
cabatur, & arietes, vt eorum, qui parere
nollent, mœnia solo æquaret: Adusium
vero Persam, hominem cetere quo nec im-
prudentem, reiue militaris rudem, ac val-
de etiam elegantis ingenij, cum exercitu
in Cariam mittit; perlubenter hac in expe-
ditione tum Cilicibus, tum Cypriis, eius
signa sequentibus. Quæ cauſa fuit, cur
nullum satrapam Persicum Cilicibus &
Cypriis vñquam miserit, contentus indi-
genis eorum regibus. Tributum tamen
ab istis exigebat, & militiam, quum erat o-
pus, eis imperabat. Adusius autem, qui du-
cebat exercitum, poste aquam in Cariam
peruenit; aderant ab utraque Carum parte
quidam, parati eum suas intra munitiones,
ad contrariæ factio[n]is detrimentum, recip-
pere. Adusius erga utrosque faciebat ea-
dem, quum diceret illos, quibuscum lo-
quebatur, equiora proponere, & occultan-
dam esse rem, quo minus aduersarij ami-
citiam cum ipsis initam resciscerent, quasi
hoc pacto magis imparatos aduersarios
adgressurus esset. Præterea fidem vtrumq;
dari petebat, & Cares quidem sacramen-
tum præstare, quod absque fraude, & Cy-
ri Persarumque bono, intra munitiones
Persas essent admissuri: se vero iurare vel-
le, quod absque dolo malo, & quidem ad-
mittentium commodo, munitiones in-
gresslurus esset. Hæc ubi confecisset, vtrisq;
qua castella cu[m] equitatu est ingressus, &

Α λεφύρατό τε καὶ πεικάλυπτεν ἄμφω, ὡς τῷ
ἡ Παίδα ἐπέτελλεν. ὁ δὲ κύρος, ὡς ἔφεστο θέρ-
γον τὸ γυναικεῖ, ἐκ πλαστίτι^{τι} εἴπι διάμα-
τε βοηθούσα. οἱ δὲ βούλχοι ιδόντες θερμότη-
νον, τέσσορες, απασάμψοι κάπνους τὸς ἀκινά-
κης, ἀποσφάλιον ταῦθεν ἑταῖρον εἶπον
τες. καὶ νῦν θύμηματα μέχρε τὸ νῦν τὸ βίντχων μέχρι τοῦ
κεχωντος λέγει. καὶ διπλὸν τὴν αὐλὴν, τὸν
δρόσον καὶ τὸ γυναικεῖ βοηθεγράφθαι φασὶ πάντα
νόματα, σύνετα βράχυματα κάπτενται. τέτοιοι δέ τοι
βοηθοί τοι εἰσιν, καὶ διπλοί βράχυμοι τοι
ΧΩΝ. ὁ δὲ Κύρος, ὡς ἐπλούσιος ἦταν πάθη, ἀ-
γαθεῖς τε τὸ γυναικεῖ καταλογεφυράμνος α-
πῆδι. καὶ τότεν μὴν ἐκεῖς ἐπεμβήθη, ὡς θύγατριν
πομπών τὸν καλῶν. καὶ θύμηματα μέχρι τοῦτος εἰ-
χώθη, ὡς φασίν. ἐκ δὲ τούτων ζωντες οἱ κα-
ρεσὶ πολεμῶντες πορεύονται διήγητοις, ἀπέταξον
στρατηγούς ἔχοντες τὸν ἔχυρον χωρίοις, ἐκάτεροι ἐπε-
καλύπτοντο τὸν Κύρον. ὁ δὲ Κύρος αὐτὸς μήναν τοῦ
Γερδεοῦ, μηχανᾶς ἐποίηστο καὶ κρίθης, ὡς τὸ μήνα
C θολίων τὸν ἔρειψαν τὰ τείχη. * Αδέσιον δὲ αὔρα καπερέ-
αρστην, καὶ ταῦλα ἐπὶ ἀφρονα τὸν δέσποτεμον, καὶ τὸν
πομπὸν δὴ διχρόνι, πέμπτη διπλὸν τὸν καρίαν, τρίτον
τευματός. καὶ κίλικες δὲ καὶ κύπριοι πομπὴν πορ-
θύμος αὐτῷ συνετράπειν. τὸν ἐνεκάρδιον ἐπέμ-
πε πώποτε αἵροντα σαβάπην τὸ τε κιλίκων τὸ τε
κυπρίων, ἀλλ᾽ ἥρκεν αὐτῷ δεῖοι διπλαῖς καρίων. Βα-
σιλεύοντες διαστὸν μήνα τοι ἐλάχιστον, καὶ τρα-
γείας, ὃ πότε δέοίτο, ἐπήγγυμεν αὐτοῖς. ὁ δὲ αὔριος
ἀγων θράτευμα διπλὸν τὸν καρίαν ἤλθε, καὶ ἀπ-
D αὐτούς τοι παρῆρεν παρῆρεν τὸν αὐτὸν, ἐπο-
μούντες δέχεται εἰς τὰ τείχη διπλὸν κακόν τοι
τις ασπιζόντων. ὁ δὲ Αδέσιος πορεύεται αὐτούς
ταῦτα ἐποίηδε, δικυρότερά τε ἐφιλέγει τόπους,
ὅποτε εργοὶ Δικαλέγεται, λειθῇ τε ἐφιδεῖ τόπους
εὐαντίτες, φίλες σφαῖς θυμολύτες, ὡς δὴ τὸν
μᾶλλον διπλοποιῶνται διχρόνιοις τοῖς στρατί-
οις. πιστὰ δὲ ηὔξις θύμεατο, καὶ τὸν μὴν καρπόν ὁμό-
στη αδόλως τε δέξαται εἰς τὰ τείχη σφαῖς καὶ
ἐπὶ αὐτῷ διπλούς Κύρους τοῦν, αὐτὸς δὲ ὁ ὁμόστη
E θέλειν, αδόλως οὐένται εἰς τὰ τείχη, καὶ ἐπὶ αὐτῷ
τὸ δεχομένων. Ταῦτα δέ ποιοῦσι, αὐτούς τοι
λέγεται ἐκκατέρων νύκτας οὐκέτετο τὸν αὐτὸν,
καὶ σὺ ταῦτα τοι εἰσίλεσσεν εἰς τὰ τείχη, καὶ εἰσῆλθεν,
παρέλαβε τὰ ἐρύματα αὐτούς τοι τοι εἰσῆ-
que noctem clam alteris eamdem ractus est, male.
& munitiones amborum accepit. Quum il-
nū μέρε

τηνέσχε καθεξόμενος εἰς ὅμετρον σὺν τῇ γραμμῇ
σκάλεσεν ἐκατέρων τὸς ὑπικαρίους. οἱ δὲ, ιδόντες
τὴν πλήρης, ἡγένετο ὁμοίζοντες ἔξηπαλῆντο
ἀμφότεροι. ὁ μὲν τειλαδόσιος ἐλεξεῖται ἀδέ-
ειται, ὃ αὐτρες, ἄμυνται ἀδόλως εἰσίειν εἰς τὰ
τείχη, καὶ ἐπ' ἀλαθῷ τὸ δειγμόνων εἴσαρθεν
ἀπολαβόντες υμῆν, νομίζωνται εἰσῆγοντες
θέραυκαραν. οὐδὲ εἰρήνην υμῖν ποιῶσα, καὶ ἀσφά-
λισται ἐργάζεσθαι ἀμφότεροι τὸ γῆν, νομίζωνται
ἐπ' ἀλαθῷ παρῆνται. Τινὲς δὲ τοῦτο τὸ δεῖ τὸν μέ-
ρας ὑπικαρίου θάψαντες τὴν πλήρην φιλικῶν, ἐργάζε-
θαι τοῦ γῆν ἀδεῖσι, διδόντες τὰ τέκνα καὶ λασ-
σαῖν παρὰ πλήρηλαν. οὐδὲ τοῦτο τὰ ἀδικεῖντος
ὑπικαρίου, οὐτοις Κύρος τε καὶ ἡμεῖς πολέμοις ἐσό-
μηται. οὐ τέττα πύλαν μὲν αἰεὶ μηδέμα τῷ τῆ-
χῶν, μεσαι τοῦ αἵδοι πορευομένων παρὰ πλήρης,
μεσοῖ τοῦ οἰχώροις ἐργάζομένων ἕօρτας τοῦ κατινῆ-
γον, εἰρήνης τοῦ καὶ εὐφροσύνης πάντα πλέα ἦν. οὐ
τέττα ἦκεν οι τοῦτο Κύρος, ἐρωτῶντες εἴτε τὸ γρα-
πᾶς τὸ περιεόπετον μυχόντων. οὐδὲ Αδρότος
ἀπεκρίνατο τοῦ καὶ παρεστητοῦ πληράχοτε γενῆ. Σ-
αμερανᾶ. καὶ ἀματαῖται λέγων ἀπῆγε τὸ γρά-
πα μα, Φρυγὸς δὲ τὸ ἄκρας καταλιπών. οἱ δὲ
κῆρες ικέτευον μὲν αὐτὸν. ἐπεὶ δὲ ἐκ ἥβην,
τέπεμψαν τοὺς τοῦ Κύρου, δεόμενοι πέμψαν
Αδρότον σφίσι Καβάππην. οὐδὲ Κύρος οὐ τέττα
ἀπεσάλκει Υσάστην, γράπα μα ἀγονία τῆς
Φρυγίας τὸ πριέλλοντον. οὐδὲ τοῦ ἦκεν οἱ Α-
δρότος, μετάγαντος τοῦ σκέλους τῆς πόλεως τοῦ Υσά-
στην προώγειο, ὅπερι ματῶν πειθοῖτο τοῦ Υσά-
στην, ἀκόστιες διῆρε τράτευμα προσίον. οἱ μὲν
Ἐλληνες οὗτοι θαλάτηηοικεῖταις, πολλὰ δόντες
δῶρα διεφράξαντο, καὶ τοῖς μὲν τὰ τείχη βαρ-
. Βαρύς μὲν δέχεται, δασκοὺς τοῦ τοσφέρου, καὶ
γραβύνει τὸν Κύρος ἐπαγγέλμοι. οὐδὲ τὸ Φυγῶν
Βασιλές παρεκκλαζετο μὲν, ὡς καθεξεῖται τὰ
ἔρυμα, καὶ τὸ πεσσόμνος, καὶ παρήγελεν τὸν το-
ποντοῦ αἵφιστον αὐτὸις παρχοι, καὶ ἐρημος ἐγί-
γνετο, τελετὴν εἰς χεῖρας ἔλθει τοῦτον τοῦ
τῆς Κύρου δίκη. καὶ οὐ Υσάστης καταλιπών τοῦ
ἄκρας ισχυρεῖς προσών Φρυγές, ἀπήγει ἄγαν Ε-
στιν τοῖς εὖατε Φρυγῶν πολλοῖς ἵπποις καὶ
πελμασάς. οὐ δέ Κύρος ἐπέζελλε Αδρότοι,
ουμίζεται τοὺς Υσάστην τὰς μὲν ἐλομέ-
νις Φρυγῶν τὰ σφέτερα σὺν τοῖς ὄπλοις ἀγέντοι,

Aluxisset, in medio cum exercitu consedit,
& ab vtrisque rebus componendis opportunos adesse iussit. Illi se mutuo intuiti, gra-
uiter rem tulere, qui partem vtramq; dolo
circumuentam existimarent. Adusius au-
tem in hanc sententiam verba fecit: Iusiu-
rādum vobis ego, Cares, præstiti: ingressu-
rum vestra me castella sine dolo malo, & ponis.
eorū cōmodo, qui me admitterent. Quam-
obrem si alterutros vestrū euertere velim,
ipse me damno Carum hęc castella ingressu-
rum esse statuam. Sin pacem inter vos con-
B ciliauero, & vtrisq; cōfecero, vt agrum tuto
colere possitis: vestra cū utilitate vobis ad-
esse me arbitabor. Oportet igitur ex hoc
die vos amice inter vos vna versari, & at-
gros colere sine metu, & inter liberos ve-
stros hinc inde matrimonia cōtrahi. Quod
si contra hęc iniuriam facere conatus ali-
quis fuerit, iis & Cyrus & nos hostes eri-
mus. Hinc iam & portæ castellorum erant
apertæ, & itinera plena congregientium
inter se, & agri pleni cultoribus. Vtraq; ex
parte festos agebant dies, & pacis ac læticię
cuncta erant plena. Interea quidam a Cyro
veniūt, qui Adusium interrogarent, ecquo
exercitu alio, vel machinis egeret. Quibus
Adusius respondit, se præsenti exercitu et-
iam alibi vti posse. Ac simul cū hisce verbis
cōpias abducit, relictis ad arces militibus
præsidiariis. Cares autē supplices orabant,
vt maneret; quod quū facere nollet, missis
ad Cyrus suis rogabāt, vt Adusium sibi sa-
trapam mitteret. Cyrus autem Hystaspam
interim ablegarat, qui exercitum in Phry-
giam Helleponto finitimam duceret. Pō-
ste aquā igitur Adusius venit, sequi Cyrus
D eum cū exercitu iussit, qua Hystaspes præ-
cesserat, vt Hystaspæ magis pareret, vbi audi-
sissent, alias etiam cōpias accedere. Grēci
maris adcolæ, multis muneribus datis, id
cōsecuti sunt; vt intra mēnia barbaros ad-
mittere necesse non haberet, sed tributum,
tamen penderent, & militatum irent, quo
Cyrus iussisset. Phrygiæ vero rex se para-
bat, quasi loca munita tueri, nec imperata
facere vellet, itaq; se facturum denūtiabat.
Sed postquam cōstituti sub ipsius imperio
præfecti, ab eo defecerunt, & solus est re-
lictus; tamdem in manus Hystaspæ venit,
causa Cyri iudicio permissa. Hystaspes re-
lictis in arcibus firmis Persarum præsi-
diis discessit, ac secum præter suos, Phry-
ges complures tum equites, tum cetrato-
res duxit. Cyrus autem Adusio manda-
ta dederat, vt posteaquam secum Hysta-
suis amplexi fuissent, armatos adduceret:

qui vero bellum gerere contra Cyrus stu-
duissent, illis & equos adimerent, & arma,
omnesq; cum fundis sequi iuberent. Hæc
illi tunc exsequebantur. Cyrus autem Sar-
dibus mouit, & numeroſo iſtic* peditum
præſidio relīcto, Crœſum quoque ſecum
retinens, multa multis & variis opibus o-
nusta plauftra ſecum auxit. Accessit au-
tem Crœſus ad Cyrus, ferens accurate
deſcripta, quæcumque ſingulis in plau-
ſtris eſſent, easque ſcripturas, Cyro tra-
dens, ait: Hos libellos, mi Cyre, ſi habeas:
ſcies, quinam recte fit redditurus, quæ ve-
hit, & qui non recte. Ad ea Cyrus: Facis
tu quidem probe, ait, mi Crœſe, qui pro-
tuidas. Sed mihi ſane has opes vehent, qui
digni ſunt, ut etiam eas poſſideant. Quam-
obrem ſi quid ſuffurabuntur, ſua furto ſub-
trahent. Quæ quum dixiſſet, amicis & præ-
fectis libellos iſtos tradidit; ut ſcirent, qui-
nam ex iis, quibus eſſent ex reſ creditæ,
ſalutis & integras redderent, qui non red-
derent. Ducebat etiam ſecum Lydos, qui-
bus eſſe curæ cerneret elegantiam armo-
rum, & equorum, & curruum; & quos e-
nihi videret, ut omnia facerent, quibus i-
piſi gratificaturos ſe putabant; & ducebat
hos ſecum armatos: quos autem cerneret
quadam cum moleſtia ſe comitari, eorum
equos Perſis, qui primi cum eo militatum
profecti fuerant, tradidit; & arma excuſſit,
ac ipſos fundis inſtruētos ſequi coēgit. O-
mnesque adeo inermes, qui ciuiſ in po-
teſtatem venerant, ad uſum fundatum exer-
cere ſe coēgit; quod hoc armorum genus
maxime ſeruile duceret. Eſt enim, ubi fun-
ditores, ſi copiis aliis adiuiſt, mirum quan-
tum utilitatis adferunt: ipſi vero ſeorsum,
ne quidem omnes, admodum paucos iis
cum armis, quibus comminus pugnatūr,
congressos ſuſtinuerint. Quum autem via
Babylonem ducente progrederetur, ſub-
egit Phrygas illius maioris Phrygiæ, ſub-
egit Cappadocas, Arabes in potestatē red-
egit: quorum omnium armis Perſas qui-
dem equites inſtruxit, non pauciores qua-
dragies millibus: multos vero captiuorum
equos in ſocios vniuersos diſtribuit. Baby-
lonem permagno cum equitatu, perquam
multis cum ſagittariis, & iaculatoribus ve-
nit, cum funditoribus autem innumeris.
Quumque iam apud Babylonem eſſet, ex-
ercitum omnem circumvrbem conſtituit:
inde cum amicis, & iis, qui e ſociis op-
portune aderant, vrbem ipſe circum-
uectus eſt. Postquam muros contemplatus

*Al Persico
præstidio*

*Cyrus se
fordide a-
marum nō
esse decla-
rat.*

Cyrus mu-
tas regio-
nes impe-
rio suo
subiicit.

Babylō-
nem rur-
sus adit.

Ατές δὲ θητούμονας πολεμήν, τάχτων ἀφε-
λερήσει τάχτης πάσις καὶ τὰ ὄπλα, σφενδόνας
ἔχοντες πόλεις κελεύθυν ἐπεισθαγ. οὗτοι μὴ δὴ
ταῦτ' ἐποίουσι. Κύρος δὲ ὡρμάτο σὺν Αρέσων,
Φερυράσῃ μὲν τὸ πεζὸν καταλιπὼν πολλῶν φροντί-
σαν Αρέσον, Κερσίσιον ἔχων, ἀγων δὲ πολλάς
ἀμείξας πολλάν καὶ πολυποδαπῶν χειροπῆ-
νηκε δὲ καὶ οὐκέτι Κερσίσος γεγραμμένα ἔχων ακρι-
βεῖς, ὅσα σὺν ἐκάστη οὖσαν τῷ ἀμείξῃ, καὶ μίδοντες
Κύρῳ τὰ γράμματα, εἶπε, Ταῦτα, ἐφη, ἔχων,
Βῶ Κύρε, εἴση τὸν τε ὄρθας διποδίδοντα ἀγάθα, καὶ
τὸ μή. καὶ οὐκέτι Κύρος ἔλεξεν· μηδὲ σὺ μὲν καλαΐς
ποιεῖς οὐ Κερσίση, ταχνοσάντας μέρτοις δέξασ-
τὰ χείμαλα, οἵ τε καὶ ἔχοντας αὐτὰ δέξιοι εἰσίν· ὥσ-
τε τὸν παχὺ κλέψασι, τὰ ἔσω τῷ μηδέντοι). καὶ
ἄμα Ταῦτα λέγων ἔδωκε τὰ γράμματα τοῖς
Φίλοις καὶ τοῖς δέξασιν, ὅπως εἰδέσθω τὸ θητό-
παντα τε σῶα αὐτοῖς διποδίδοιεν, *εἴτε μή. οὐτε
οὐκέτι λυδῶν δέ τοι μὴν ἐώρα καθηγωπεῖ ζομπήσεις καὶ
πλοιοῖς καὶ πάσοις καὶ αρμασι, καὶ πολύτε περιφέ-
ρεις.
Cινέται δέ, πιστοῖς αὐτοῖς καὶ θερίσασι, τάχτας μὲν
οὐκέτι ὄπλοις· δέ τοι ἐώρα καὶ θερίτως ἐπομέ-
νεις, τάχτας μὲν ἐπάσις αὐτὸς παρέδωκε αρσόνας τοῖς
τορώτοις συγγρατευσαμένοις, ήταν δέ τοι ὄπλα κατέ-
καυσε. σφενδόνας δὲ τάχτας ἐπάντικασσον ἔχοντας
ἐπειδή. καὶ πάντας δέ τάχτας ὄπλας τοῦ πορχείων
θυμοδύων σφενδόναν ἐπάντικαζε μήτε ταῦτα, νομί-
ζειν τοῦ δόπλου τὸ διπλικάτερον εἴτε. σκέψη
γένεται δινάριδη μάλα τε δέ τοι εἴτα ιγυρᾶς ἀφε-
λαγσοι σφενδόναν παρόντες αὐτοῖς δέ τοι καθέσαντάς
τον, Dεδήλωνοι πάντες σφενδόνης) μείναν πολὺς ὀλί-
γος ὁμόσειοντας σὺν ὄπλοις αἱ γεμάχρις. τοροί-
ων δέ τοι βασιλεῖον, κατεστρέψασι μὲν φρύ-
γας τάχτας μετάδην φρυγία, κατεστρέψασι δέ
καππαδόκας, υποχθρίσεις δέ ποιότεροι αράβείς.
Τοξόπλιτες δέ τοι πάντων τάχτων πόρονταν μὲν
ιπάτεις δέ μενοντες τε βασισμαρίες, πολλάς δέ τοι
πάτεις τοῦ αἰχμαλώτων καὶ πᾶσι τοῖς σουμά-
χρις μίδεις παρέδωκε. καὶ τοφές βασιλεῖαν αφίκετο,
Ταμπόλλοις μὲν ἐπάσιας ἀγων, παμπόλ-
λοις E λοις δὲ τοξότας καὶ ἀκεντίσας, σφενδόνας
δὲ αἰασθίμους. ἐπειδὲ τοφές βασιλεῖαν οὐκέτι
οὐκέτι Κύρος, μετέσποι μὲν πολὺ διπλάτημα
ἐπειδὲ τῶν πόλιν, ἐπειδὲ αὐτὸς μετέπλασεν τὴν
πόλιν σὺν τοῖς φίλοις τε καὶ θητούσιοις τοῦ
συμμάχων. ἐπειδὲ κατεθέασαν τὰ τεί-

χι, ἀπάγειν παρεοκλάσατο τὰ τραπέα δότο
τὸ πόλεως. οὐδὲ θάνατος αὐτῷ μολεσεῖτεν, ὅτι
θητείθεαται μέλλοιεν αἰσταὶ ὁ πότε ἀπάγει τὸ
τράπεζα. καταδεινόντων γένεται, ἐφη, αὐτοῖς α-
πότι τείχους ασθενής εδόκει τὸ φράγμα. καὶ
οὐδὲν θαυματόν τι οὐτας ἔχειν. ταῦτα γένος πολὺ^{τέλειος}
τέλειος κυκλουμένος αἰώνιον τι εἶπον ὁλίγον τὸ
φάλαγγα. βαθός γνέαται τὸ φράγμα. αἰδούσειν οὐδὲν
τελείωται, σὰς καὶ μέσον τὸ αὐτὸν τραπέα στῶ
τοις αὐτοῖς, παρήγαλεν δύπλακρα εἴκατε-
ρωθεν τὰς ὄπλα ταῖς αιαπίνασσι τὸ φάλαγγα. Β-
απίναμα τοῦτο δέξικες τὸ τραπέζιον, ἡνῶ
γνόντο εἴκατερωθεν τὸ ἄκρον πεθέει εἰς τὸν καὶ τὸ
τούτον. οὐτας διῆς ποιοιώταν, οἵτε μόνοντες
βάθυταρραλεώτεροι εγίγνοντο, οὐτε διπλά-
σιον τὸ βαθός γιγνόμενοι οὔτε απίστες, ωσαί-
τας ταρραλεώτεροι. Βάθυς γένεται μόνοντες
αὐτῷ, τοις τοις πολεμίοις εγίγνοντο. ἐπειδὴ
πορθμόντοι εἴκατερωθεν σωτῆται τὰ ἄκρα,
εἴησαν οὐρανότεροι γε γηρυόντοι, οἵτε απελη-
λυθότες, οὐδὲ τὰς ἔμωρες, οἵτε ἔμωρες
θεατούσι, οὐτε τὰς ὄπλαθεν περιπλάνουσι. α-
νατολήσιον δὲ οὐτας τὸ φάλαγγος, αἰώνιη
τὰς περίτες πέρισσος εἰς τὸ τελετάπαιον,
σομέσων τὸ τελετάπαιον τετάχθαι. Ηδὲ οὐτας
ἔχοσα ταξιὰν τορὸς τὸ μάχαιρας εδόκει πα-
ρεοκλάσαται, τὸ τορὸς τὸ μή φεύγειν. οἱ ιππεῖς δὲ
χροι γεννηταὶ δύπλα τὸ κεράτων αἰεὶ εγύνεται το-
γίγνοντο δέ αρχέριος Ιοσάτων, οὐαὶ τὸ φράγμα. τὸ
θύερα εγίγνεται αἰδοί πλαγμέτι. ἐπειδὴ γέτω συ-
νειστράψθη, απήνεγκεν εώς μὲν δέκατον τὰ βέλη
από τοῖς λείχοις, οὐτε πόδα. ἐπειδὴ εἶχε βελάνε-
γνόντο, τραφέντες καὶ τὸ μὲν τρώτον ὀλίγα βί-
μετα πεσούσιοις μετεβούσθησαν οὐτε ασπίδα, καὶ
ἴσαντο τορὸς τὸ Ισχυρὸν βλέποντες. οὐσαὶ τὸ προσωπέ-
ρω εγίγνοντο, ποσὶ δὲ μακάτερον μετεβούσθησαν.
ἐπειδὴ δὲ ταῖς ασφαλεῖς εδόκεν εἰσι, ξυστραγά-
ποντες εἴσελθει τὸ σκηνῆς εγήνοντο. ἐπειδὴ κα-
τετραπεδόσαντο, συνεκάλεσεν οὐδεγέτης τὰς
θητείας, καὶ ἐλεξεν αἴδηρες σύμμαχοι, τε-
θεάμετα μὲν κύκλῳ τὰς πόλιν· εἶχε δὲ οὐτας
μὲν αἴτιος τείχη γέτως οὐρανούς καὶ τὸ φράγ-
μα γένεσθαι οὐτοις τοιούτοις μοιδοκαῖς. οὐσαὶ δὲ
πλέοντες αἴθρωποι στὴ τὴν πόλιν εἰσίν, ἐπειδὴ τὸ
μάχαιραν εἰσίοντες, Ιοσάτων αὐθαίριον λιμῶν αἰώνιος
τὸν γένεσθαι αἴθρων. εἰ μή πινα διγόνον βόπον εἴχεται λέγειν, τὸ τε πολιορκήσεις Φημί τὸ τε αἴθρας.

A esset, ab urbe copias abducere parabat:
quum transfuga quidam ex urbe egressus,
ait Babylonios ipsum adoriret, quando
kopias abducentur erat. Nā de muro pha-
langem hanc despectatibus, inquit, visa est
imbecilla esse: quod quidē ita se habuisse,
mirum non erat. Quia enim murum am-
plum circūdarent, necesse erat phalangem
ad exiguum densitatem redigi. Quę Cyrus
Cyrus frās
tegētis
quum audiisset, stās in medio exercitus sui
cum iis, quos circum se habebat, præcepit,
ut grauis armaturae milites ab utraq; extre-
mitate phalangem explicates abiret pro-
pter eam partem exercitus, quę subsisteret:
donec utraq; extremitas ad se, atq; ad me-
dium perueniret. Id quum faceret, tum iis,
qui subsistebant, fiducia quedā accedebat,
quod duplicata iam esset acie dēsitas: tum
illis quoq; confidētia similiter augebatur,
qui abscedebant. Mox enim illi, qui subsi-
stebant, prope ab hostibus aberant. Quum
autem progredivo extremitates utrimq;
coniūxissent, cōstitere iam facti firmiores,
tum qui abscesserant, propter anteriores:
tum anteriores, propter eos, qui a tergo ac-
cesserāt. Hoc modo explicata phalāge, ne-
cessē est primos & vltimos fortissimos esse;
ignauissimos in medio collocari: quę qui-
dē acies & ad dimicandum, & ad prohibē-
dam fugā instructa commode videbatur.
Præterea equites, & armatura leuis, a cor-
nibus semper eo propius ad imperatorem
accedebat, quo phalanx duplicata densior
efficiebatur. Hoc modo per cohortes con-
globati, pedetētim inde recedebat, quo te-
la de muro pertinebat. Quū extra telorum
ictus essent, conuerterūt sese: ac primū qui
dem modicos passus progressi, statū muta-
bant clupeum versus, atq; ita consistebant,
ut murum intuerentur. Quanto autem lō-
gius abscederent, tanto ratiū siebat muta-
tio. Posteaquam in tuto sibi esse videban-
tur, conserti recedebant, donec ad taber-
nacula peruenirent. Vbi iam in castris es-
sent, Cyrus iis, quos oportet, conuocatis,
dixit: Vrbem, socij vndiq; contemplati su-
mus; atque equidem, quo pacto quis adeo
firmos & excelsos muros oppugnando ca-
pere possit, videre mihi non videor. Quan-
to autem plures homines in urbe sunt,
quando ad pugnandum non exeunt, tan-
to citius fieri arbitror, vt fame in potesta-
tem redigantur. Nisi igitur aliquem alium
modum habetis, quem nobis ostendatis,
hoc ipso nobis istos expugnandos esse aio-
την μηχαναίματα. εἰ μή πινα διγόνον βόπον εἴχεται λέγειν, τὸ τε πολιορκήσεις Φημί τὸ τε αἴθρας.

D
Cyrus ob-
sidētē
Babylonis
rationēs
ostendit.

Altera Et Chrysantas inquit: Hiccine fluuius per A
Chrysante vrbem medium labitur, cuius latitudo sta-
ratio, que
tricentur. dia duo superat? Ita profecto, ait Gobryas,
ac tanta quoq; profunditas eius est, vt ne
duo quidem viri, alter alteri insistentes, su-
pra aquam exstare possint. Quo fit, vt flu-
uius sit vrbis etiam munitior, quam mœni-
bus. Et Cyrus: Missa faciamus hæc, ait, mi
Chrysanta, quæ viribus nostris potiora
sunt. Adhibita vero mēsura quamprimum
fossa latissima profundissimaq; vobis erit
agenda, pro parte cuiq; sua; quo paucissi-
mis custodibus vobis sit opus. Sic igitur
vndiq; circa murum spacia dimensus reli-
cto a flumine interuallo, quantū sufficeret
magnis propugnaculis, ingentem fossam
circum murū vndiq; egit, terra versus sei-
plos adgesta. Ac primum quidem turres
propter flumen exstruebat, palmis funda-
Hoc est,
centum
pedum. tas, quarum non minor erat, quam iugeri
longitudo. Nam hac maiorem etiam in lō-
gitudinem excrescūt. Palmæ vero, quum
aliquo pondere premuntur, sursum velut
in gibbum quemdam incuruantur, quem
admodum & asini clitellarij. Has autē pal-
mas operi propterea subiiciebat, vt quam
maxime videretur id facere, quod solent,
qui ad vrbem obsidēdam sese comparāt:
vt tamē si flumen in fossam dilaberetur, i-
psas turres non euerteret. Etiam multas a-
llias turres supra terram egestam excitabat,
vt quam plurima essent excubiarum loca.
Et has quidem illi res agebant. Qui autem
in muro stabant, obsidionem hanc irride-
bant; quod eis commeatus esset copiosior,
quam in annos viginti. Quæ Cyrus quum
audiisset; in partes duodecim exercitū di-
uisit, vt pars quælibet vnum anni mensem
in excubis esset. Quibus iterum auditis,
multo etiam Babylonij magis irridebant,
Al. Lydos, qui cogitarent secum, Phryges ac* Lycios,
& Arabes, & Cappadoces futuros contra-
se in excubiis; quos omnes arbitrabantur
animis erga se magis esse benevolis, quam
erga Persas. Ac fossæ quidem iam actæ e-
rant. Cyrus vero quum audiisset, celebra-
ri Babylone festum quemdam eiusmodi
diem, quo Babylonij omnes nocte tota
potarent & comesarentur: quamprimum
eo die tenebræ accessissent, magna mor-
talium multitudine adhibita, fossarum o-
stia versus amnem aperuit. Hoc quum fa-
ctū esset, aqua noctu in fossas manabat, &
alveus fluuij per vrbem tendens, homini-
bus permeabilis esse cepit. Id vbi de flumi-
ne hoc modo ei successisset, Persicis Cyrus

χλιαρχεις καὶ πεζῶν καὶ ποταμών, εἰς δύο ἄγοντας τὸν χλιοτὸν παρθενικὸν τοὺς αὐτὸν, τὸν δὲ ἄλλον συμμάχον κατ’ οὐρανὸν τόπον ἐπεδιψήσας περιθετεταγμένοις. οἱ μὲν δὴ παρῆσαν ὅδε, καταβιβάσασι εἰς Θέρεγν τῷ ποταμῷ τὸν Καπρέας καὶ πεζοῖς καὶ ιστίαις, σκέλουσι σκέλασι εἰς πορθύσιον εἰς Θέραφος τῷ ποταμῷ. ἐπεὶ δὲ ἀπῆγεται, ὅτι πορθύσιον εἴη, οὐ γένεται δὴ συμβιβάσαις τὸν ηγεμόνας τῷ πεζῶν καὶ τῷ ποταμῷ, ἐλεξεῖ τοιάδε. Αὐτὸς φίλοι, οἱ μὲν ποταμὸς οἵτινες θεάσαντες εἰς τὸν πόλιν ὁδοῦ, οἵτινες ὅταρροι τε εἰσιώλου, Γυναικὲν Φασούληνοι * εἰσι, οἱ νόμοι οἵτινες, ἐφ’ οἷς νῦν πορθύσιον, ἐκφοί εἰσιν διατηροῦσι τὸν πόλιν οἵτινες, καὶ ηγεμόνας, καὶ οἰκισταγμένας στηνῶν· οὐδὲ δὴ ἐπ’ αὐτοῖς τὸν πόλιν, οὐδὲ πολλοὶ μὲν αὐτῷ καθεύδοσι, πολλοὶ δὲ αὐτῷ μετύοσι, πολύτες δὲ ἀσωτακτοὶ εἰσίν. ὅτου δὲ καὶ αἴθαντας ήμας ἔνδον ὄντες, πολὺ αἴτιοι μᾶλλον οἵτινες αὐτοῖς εἰσινται, τοσὸν τῷ σκηπτῆρι θυματεῖ. εἰ δὲ τις τῷ τοιούτῳ σκηνοῦται, οἱ δὴ λέγεται φοβεροί εἰς τοῖς εἰς πόλιν εἰσθισι, μὴ θέτε τέλη αἰαβάτες βάλωσιν ἐνθει καὶ ἔνθε, τῷ τοιούτῳ μάλιστα θαρρεῖτε. οὐ γάρ αἰαβάσι πίνεις θέτε τὰς οἰκίας, ἔχομεν σύμμαχον Γεῶν * Ηρεσον. Βύφλεντα τὰ περιθετεταγμένα τῷ, Φοίνικες μὲν αἴ θύρα πεποιημέναι, αἴ σφράγη τῷ περικαύματι κεχειρομένα. ήμεν δὲ αὐτοῖς πολλών δάδα ἔχομεν, οὐ ταχὺ πολὺ πῦρ τεξεται, πολλῶν δὲ πίσταις καὶ συπωτίον, αἴ ταχὺ θεάσαντες πολλῶν φλέγα· οὐτε αἰαγνίκιον εἰς οὐδὲ φθύραν ταχὺ τὸν διπλὸν οἰκισμόν, οὐ ταχὺ κατακεκαύμαται. διλλούσαι τε, λαμβάνετε οὐ πλάνη τὴν πόλιν δεέχεσσιν τοῖς θεοῖς. ήμεν δὲ, ἔφη, οὐ Γαδάπακας Γαβρύα, δείκνυτε τὰς οδούς· οὐτε γάρ. ὅτου δὲ τοσὸς γενώμεθα, τὰς ταχίστην ἀγετε θέτε τὰ βασιλεῖα. καὶ μὲν, ἔφασσαι οἱ αἴματα τὸν Γαβρύα, θέσθε αἴτιον τοῦ θαυματον. καὶ γάρ αἴκλεισοι αἴ πολεῖς αἴ τὸν βασιλεῖον. οὐδὲν καίρων * δοκεῖ γάρ δοκεῖ οὐ πόλις πᾶσα εἰς τῇδε τῇ νηστί. Φυλακῆι μὲν τοιούτῳ τῷ πυλῶν σύνθετον οὐδέν. οὐτοί γένεται πεταγμένη. οὐτοί αὐτοὶ αὐτοὶ δέοι, ἔφη Κύρος, διλλούσαι τὸν αἴδηρα. ἐπειδὴ τὰ ερρήγη, ἐπορεύοντο. τῷ ἀπομνηνούσοι μὲν αἴπειθι παρόμοιο,

Babylone Cy-
rus in co-
mestatione
capit, quod
cum Da-
melis hi
storia con-
uenit. partim retro vicissim fugiebant, partim
clamorem edebant. Cum his & Gobryani clamores edebant eosdem, velut ipsi quoque comedationum socij. Simul pergentes, qua celerrime progredi poterant, ad regiam perueniunt. Et hi quidem Gobryæ Gadatæq; adiuncti, portas regiæ clausas inueniunt: qui vero aduersus regiæ custodes ire iussi fuerant, irruunt in eos ad ignem luculentum potantes, statimq; hostili cum eis more agunt. Orto autem clamore ac strepitu, quum ij, qui erant intus, tumultum sentirent, & inspici rex iuberet, quid illud esset rei: apertis aliqui portis, foras procurrunt. Eas quum patefactas Gadatæ conspicerent, irruunt; & illos rursus fugientes intro sequuti, ac ferentes, ad regem accedunt: eumque iam erectum cum acinace, quem strictum tenebat, inueniunt. Hunc Gadatæ & Gobryani numero plures opprimunt, imperfectis etiam iis, qui regi aderant, ac partim aliquid obiiciebant, partim fugiebant, partim se quacumque re poterant, tuebantur. Cyrus autem cohortes equitum per vias passim dimittebat, edicens, vt si quos extra domos inuenirent, occiderent: at illis, qui adhuc in ædibus essent, per Syriacæ linguæ peritos denuntiari præconio iussit, vt intus manarent. Quod si quis foris deprehenderetur, eum morte multandum. Et hi quidem hęc exsequebātur. Gadatas autem & Gobryas quum accessissent, Deos primum venerati sunt, quod de impio rege poenas sumissent: deinde manus & pedes Cyri deoscubabantur, quum præ gaudio simul & lacrimas copiose profunderent, & læticę signarent. Posteaquam illuxisset, ac sensissent illi, qui arcus tenebant, tum urbem esse captam, tum regem occisum; arcus etiam tradunt. Cyrus eas statim occupat, & præsidiorum magistros cum præfidiariis in illas immittit. Mortuos sepeliendi potestatem propinquis facit, & præcones proclaimare iubet, vt omnes Babylonij arma deferrent. In quacumque vero domo arma deprehenderentur, in ea denunciabāt omnibus esse moriendum. Et illi quidem arma deportabant, quæ Cyrus in arcus imposuit; vt in promtu essent, si quando eis esset vtendum. Quæ vbi peracta fuerunt, primum arcessitis Magis, quia bello capta vrbis esset, iussit; vt diis primitiæ manubiarum, & fana feligerentur. Postea ἑτερός, ὃς εἴη ἔτοιμα εἴη ποτὲ δέοι χρῆναι. ἐπειχαλέσσας, ὃς δορυαλώτης πόλεως σόντις, ακροδ

Αοι δὲ ἐφθαμμον πάλιν τε εἰσω, οἱ δὲ ἔβοῶν. οἱ δὲ ἀποστολοι,
ἀμφὶ τὸ Γαβρύα συνεβόων αὐτοῖς, ὡς κα-
μασσαι ὄντες κακά μέν. καὶ ιόντες ἦδη μάστο
ώς Τάχιστα, τεθέντοις βασιλείοις ἐγένοντο. καὶ
οἱ μὲν σὺν τῷ Γαβρύᾳ καὶ Γαδάτῃ τε φε-
γμένοι κεκλεισμένας βίείσκεται τὰς πύλας
τῆς βασιλείου· οἱ δὲ ἐπὶ τὰς φύλακας Τα-
χίστης ἐπεισπίσθοις αὐτοῖς πίνοντο ποσεῖς
φασὶ πολὺ, καὶ δύτης ὡς πολέμου ἐχρεῖτο
αὐτοῖς. ὡς δὲ κεραυγὴ κακή τύπος ἐγίγνετο, αὐ-
τόμανοι οἱ ἔνδον τῆς θορύβου, κελάθουσαν τῆς
βασιλέως σκέψασθαι τὸ εἴπερ διαφέγμα, σκ-
θέοις τὰς αὐοίζατες τὰς πύλας. οἱ δὲ ἀμ-
φὶ τὸ Γαδάτην ὡς εἶδον τὰς πύλας χαλώ-
σας, τε εἰσπίσθοις, καὶ τοῖς πάλιν φθύγεισιν ἐπιστο-
εῖσαν ἐφεπόμποι, καὶ πάιοντες ἀφίκησαν ταῦ-
τας τῆς βασιλέας, καὶ ἥδη ἐδικήτησαν τὸν καὶ
τέσσαρας μόνον ὄντες ακινάκινα βίείσκεται τὸν
τὴν μὲν οἰστὸν Γαδάτην καὶ Γαβρύα πολ-
λοὶ ἐχθρεῖτο. καὶ οἱ οἰστοὶ αὐτῷ δὲ ἀπέδην-
σαν, οἱ μὲν τεργάλομόν πι, οἱ δὲ, φθύ-
γον, οἱ δέ γε, καὶ ἀμεινόμονος ὅτε ἐδικήτησαν. οἱ
δὲ Κύρος διέπειρε τὰς τῷ ίπατεων Ταχίστης
καὶ τὰς οἰστούς. καὶ ταφέπεν οἵ μηδὲ εἴσω τεμ-
βανοιν καταπένθιν, τὰς δὲ σύνταις οἰκίασκη-
ρύζειν τὰς συεισὶ θητισαμένοις ἔνδον μένειν
εἰ δέ τις εἴσω ληφθεῖται, ὅπις θανατώσοιτο. οἱ
μηδὲ ταῦτα ἐποίουσι. Γαδάτης δὲ καὶ Γα-
βρύας ἕπονται θεοῖς μηδὲ ταφέπονται ταφεκύ-
νοισι, ὅπις τεπιμφρημόντος ποσαν τὸ αὐτοῖς βα-
σιλέα, ἐπεισα δὲ Κύρος κατεφίλεσι καὶ
χειρεῖς καὶ πόδας, πολλὰ δακρύοντες ἀμα-
χθρᾶς καὶ διφραγμόμονοι. ἐπεὶ δὲ ἡμέρας ἐγέ-
νετο καὶ ηδονή οἱ τὰς ἄκρας ἐχοντες ἑάλωκοῦ
αἴτε τὴν πόλιν, καὶ τὸ βασιλέα τεθυκέται,
τοῦδε διδόσαι καὶ τὰς ἄκρας. οἱ δὲ Κύρος τὰς
μηδὲ ἄκρας δύτης παρελθείσαν, καὶ Φρεγ-
ερχας τε καὶ Φρεγεις εἰς ταῦτας αἰτεπειρε-
τὰς τοῦ τεθυκότας ταῦτην *τεφῆταις φορο-
πίκεστο. τὰς δὲ κύρικας κυρύτην ἀκέλθουσεν, α-
τοφέρειν πολὺ ταῦτα ὅπλα βασιλωνίσεις ὅπλα
ταξιφήσοισι τοῦτα ὅπλα σὺν οἰκίᾳ, τροπογέρβουν ὡς ληφθεῖ-
πομένεις οἱ ἔνδον διποθανοῦσαν. οἱ μηδὲ δέ αὐτές τοῦτα
φεροντέοντες Κύρος ταῦτα μηδὲ εἰς τὰς ἄκρας καὶ ταφεκύ-
νοισι ταῦτα ἐπεισαγγέλει, ταφέπονται μηδὲ τὰς μάργοις πενεν-
οινα τοῖς θεοῖς καὶ λεμφή ἐκέλευσεν οὔτε λεληφτοί. σκητέ-
ται ταῦτα ἐπεισαγγέλει, ταφέπονται μηδὲ τὰς μάργοις πενεν-

τας οἰκίας μεριδάς καὶ αρχέα τοῖς, οἵς τοι
κοινωνίας σύνομοις τῶν καταπεφραγμένων. Σὺν
διένεμοι, ὡς τῷ ἐδέδοκτο, πάκρατησα τοῖς αρι-
στοῖς. εἰ δὲ οἱ οἴοιο μέσον ἔχον, διδάσκειν τροσιόν-
τα ἐκέλευε. τροφή περὶ βασιλικής μὲν τὴν γῆν
ἐργάζεται, καὶ τὸς μαστιγίους σύποφέρειν, καὶ τελε-
πλήρωτας, οἷς ἐκεῖσοι αὐτὸν ἐδόθη. τρόπος δέ,
καὶ τὸς κοινωνιών, καὶ τὸν συμμάχων ὅστιν μέντοι
ἡράκλιον παρὰ αὐτῷ, ὡς δεσποτας ὃν ἐλέξειν τρο-
γόρευε σχελέεσσι. ἐκ τούτων επιθυμήσοντος
τὸν κατασκευάσασθαι καὶ αὐτὸς ὡς βασιλέας τῆς
Ιονίας πόλεων, ἐδόξεν αὐτῷ τοσοῦτην φίλων μά-
τη ποιῆσαι, ὡς ὀτίκισαται επιφέροντας ασθενίος
τε τοὺς σεμνοὺς Φαρείν. ὁδε δὲν ἐμηχανᾶτο τῷ το-
ῦματην μέρας ταῖς, ὅπερ ἐδόκει ἐπιτίθεντο εἶναι,
τροσεδέχετο τὸ βαλέμβον λέγαντα, καὶ πολυχ-
ρόνδρος απέπεμπεν. οἱ δὲ αἰθρωποι, ὡς εἶναι
οὗτοι τροσεδέχοι, τὴν ἀμάχην θέτηντο. καὶ
αθλητῶν αὐτοῖς τροσεδέχεν, μηχανήτε πολλὴν
μάχην. οἱ δὲ ὑπηρέταις ὡς ἕδυνται σχεκρίνα-
ται, τὸν τροσεδέχεν. οπότε δέ τις καὶ τὸ φίλων μίσος
μένος τὸ ὄχλον τροφαίνει, τρολεῖν τὸ Κέρες
τὸ χέρα τροσεδέχενται, καὶ τὸ πάσιν ἐλεγχούν.
αἱδρες φίλοι, ταῦτα μένειεν εἰς τὸ ὄχλον μίσος
μίσα, ἐπειτα τὸ καθ' ἵστασαι συγκεντούμα. οἱ
μίσηδη φίλοι τροσεδέχεν, οἱ δὲ ὄχλοι πλεῖστοι
γὰρ πλείστοι ἐπέρρει, τὸ ἔως παρέφερασιν ἐσώ-
ρα γῆμον τῷ τοῖς φίλοις αὐτὸν δραστούντο
συγκεντούμα. τὸ τοῦ ὄχλου μίσος πάσιν τὸ
αἱδρες, νῦν μὲν καρός σχελυτῶνται αὐτοῖς τὸ
περιοίδετε. καὶ γὰρ ἐγὼ βάλεμον μήτε τὸ σχε-
λεγχίνα. αἱδρούσαις ταῦτα οἱ φίλοι, αἱδρούσαι
ῳδεῖον τὸ πόδεστον, δίκνην δεδωκέτες τὸ πάν-
τον τὸν αἰακήν. καὶ τότε μὲν τὸ πάσιν σκοιτή-
θη. τῇ δὲ ιδεράσαι ὡς μὲν καρός παρῆντος τὸ αὐ-
τὸν χωρίον. αἱδρόποι τὸ πολὺ πλεῖστον πλῆθος
τοιεσθίκει βουλομένων τροφείαν, καὶ πολὺ^{τοιεσθίκει} τροφέτοντοι φίλοι παρῆσαν. δὲν Κύρος τροφεί-
σαι μένος τὸ ξυστόφορων τροσῶν κύκλον μέγαν,
εἰπε μηδένα παρέντα τὸ τοῖς φίλοις τε καὶ αρ-
χοῖς τὸν τροσῶν τε καὶ τὸν συμμάχων. ἐπει-
ταὶ συνῆλθον αὐτοὶ, ἐλεξεν οἱ Κύρος αὐτοῖς τοιάδε:
Αἱδρες φίλοι καὶ σύμμαχοι, τοῖς μὲν θεοῖς ἐ-
δεντούσι εὖτε μέμνασται, δὲ μὴ εχει μέχει το-
τε ποιήται οὐτα διχούμα καταπετραχένται.
queramur, quasi non perfecerimus hactenus omnia, quæcumque liceret optare.

A tum alias domos, tū principū ædificia di-
uidebat in eos; quos illorū, quæ gesta fue-
rāt, socios existimabat. Atq; hoc modo tri-
buit, vti dudum fuerat decretum, optima
quæq; præstantissimis. Quod si putaret ali-
quis sibi minus obtigisse, mandabat, vt ac-
cedens id ipsum doceret. Edixit etiā, Baby-
loniis agros esse colendos, & tributum pē-
dendum, & iis obsequia prestanda, quibus
singuli traditi essent. Persas vero & Perse-
rum participes, & quotquot ex sociis apud
eum remanere vellent, iussit tamquam do-
minos cū iis, quos sibi traditos accepissent,
loqui. Secundum hæc ita iam se parare cu-
piebat Cyrus, quemadmodum decere re-
gem existimaret: idq; de amicorum sentē-
tia faciūdum statuit, vt quam minima cum
inuidia & rarius cōspiceretur, & augustiori
specie. Quapropter id in hūc modum ma-
chinatus est. Prima luce stabat in loco, quo
putabat esse commodum, & admittebat
quemlibet aliquid dicere volentem; ac po-
ste aquam respondisset, dimittebat. Quum
autem intellexissent homines, aditum sibi
ad Cyrum patere: nimia quanta multitudo
ad eum confluxit. Iamq; adeo conuenien-
di eius causa semet impellentium molitio-
nes & rixa multiplices erant. Adparitores
quidem ipsius adhibito discrimine, prout
poterant, accedendi potestatem faciebāt.
Quod si aliquādo quispiam ex amicis, im-
pellendo disiecta hominum turba, p̄e aliis
conspectus esset; tum vero manum protē-
debat Cyrus, & istos adtrahebat, atque his
verbis utebatur: Exspectate, amici, donec
turbam hanc dimoueamus; ac deinde per
otium congregiemur. Quamobrem oppe-
riebantur amici, & turba maior adfluebat;
donec oppimeret eum vespera prius, quā
per otium cōgredi cum amicis & colloqui
posset. Itaq; dicebat Cyrus: Modo quidē a-
mici, tempus est discedēdi. Cras mane ad-
este. Nam est, quod vobiscum colloquar.
His auditis, libenter amici discedebant et
iam cursitantes, rerum omnium necessaria-
rum neglektione multati. Ac tum quidem
ita quieti se dedere. Postridie Cyrus eodē
aderat loco, quē iā multo maior hominum
adire volentium turba circumstebat, qui
multo prius etiā, quam illi amici, aduenie-
rant. Cyrus igitur Persis hastas gestantibus
ambitu magno circum se collocatis, nem-
inem admitti iussit, p̄ter amicos & Perse-
rum sociorumq; principes. Illi vero quum
conuenissent, hanc Cyrus orationem ha-
buit: Nihil est, amici ac socij, quod de Diis
R

Cyrus mā
iestatem
regia quo
pacto sic
consequi-
tus.

» Sed enim si huiusmodi quiddā est, res ma-
 » gnas gerere, ut neq; possis ipsi tibi vacare,
 » neq; cum amicis hilariter viuere: beatam
 » fanevitam hanc equidē valere iubeo. Nam
 » & heri animaduertisti, a prima nos aurora
 » cepisse audire accedētes, neq; desissē ante
 » vespertā: & nunc videtis hos, atq; alios mul-
 » to plures iis, qui heri aderant, prēsto esse, ut
 » nobis negotia faceant. Itaq; si quis istis se
 » summittere velit, futurum equidē cogi-
 » to, ut exigua parte vos mei copiā habeatis,
 » & ego vestri. Mei quidē ipsius mihi, sat scio,
 » ne tātilla quidem erit copia. Prætereare rem,
 » inquit aliam quoq; ridiculā animaduerto.
 » Nam equidē ita sum erga vos adfectus,
 » vt par est: at eorum, qui heic circumstant,
 » vel vnum aliquem, vel neminem noui: &
 » hitamen omnes ita parati sunt, vt si vos im-
 » pellendo vincāt, priores etiam vobis a me
 » quæ voluerint, impetraturi sint. Ego vero
 » æquum arbitrarer hos, si quis a me petere
 » aliquid vellet, amicos meos vos demereri,
 » atq; orare, ut eos adduceretis. Fortasse di-
 » xerit quispiam, cur ita non ab initio me cō-
 » parauerim, sed omnibus in medio me po-
 » tius exhibuerim? Nimirum intelligebam,
 » res bellicas eiusmodi esse, vt imperatorem
 » non oporteat esse postremum, vel intelli-
 » gendis iis, qua necessē est; vel gerēdis qua
 » v̄sus postulat. Et imperatores si raro cōspi-
 » cerentur, existimabā prētermittere multa,
 » quæ fieri debuerant. Nunc posteaquā bel-
 » lo maximi laboris confecto quiescimus,
 » etiam meus animus æquum censem, vt re-
 » quiete aliqua potiatur. Quare quum ipse
 » ambigam, quid faciundum mihi sit, vt &
 » res nostræ, & aliorum, quos curæ nobis
 » esse oportet, recte se habeant: consulat ali-
 » quis in medium, quid maxime conductu-
 » rum perspiciat. Hæc Cyri verba fuerunt.

Post eum surgens Artabazus, qui se ali-
 » quando cognatum Cyri dixerat: Profes-
 » so, ait, recte factum abs te Cyre, qui hac
 » de re dicere ceperis. Nam equidē, te ad-
 » modum iuuene, cepi amicitiam tuam ex-
 » petere; sed quum te mei non egere vide-
 » rem, adire te sum veritus. Postquam vero
 » me forte rogasses, vt quæ Cyaxares man-
 » darat, studiose Medis exponerem: mecum
 » ipse cogitabā, si prompto te iuuissē in illis
 » animo, futurum me tibi familiarem, & ha-
 » biturum copiam colloquēdi tecum, quam
 » diu vellē. Et sunt illa certe sic effecta, vt et-
 » iā tu me prædicares. Deinde primi ample-
 » xi sunt amicitiā nostram Hyrcanij, quum
 » magna sociorum apud nos esset penuria.

ει λόγοι τοιχον ἔσται δέ μεδόνα πράσινη, ὡς τε
 μὴ οἶστε εἴ τι μήτε αὐτός αὐτὸς χρῆνεχτιν, μή-
 τε μὲν φίλων εὐφραγῆναι, εἰ γὰρ μὲν χαρέψι
 ταῦτην τὴν εὐδαιμονίαν κελεύω. Στενοστάζει,
 ἐφη, καὶ θέσις δήπου, ὅπερεν αρξάμενοι αἰκάλι
 τῶν προσώπων, ἐκ εἰλίξαρθρου πρόσθετην επέρασ-
 καὶ νῦν ὁρᾶτε τέττας, καὶ ἀλλοι πλεῖον τῆς
 παρόντων, ὡς πράγματα τῆριν παρέζονται. εἰ
 διὸ τις τέτταις οὐ φέρει εἰς αὐτὸν, λογίζομαι μηδέν
 μὴ πύριν μέρος ἐμοῦ μετεσθίμον, μηδέν
 βέτει ἐμοὶ οὐδὲν. ἐμαυτὸν τοι σαφῶς οἶδι, ὅπε-
 ρι οὐ πάντα μοι μετέσται. ἐπι τοι, ἐφη, καὶ ἀλλοι ὁρᾶ-
 μοιον πράγματα. εἰ γὰρ δήπου οὐ μὴν
 τῷ εἰκῇς, μηδέν μετέσται τέτταν τῆς πρετερήτων
 τῆς πίνα, ηδέντα * οἰδα, καὶ οὐ τοι ποδύτες οὕτως ἔνα πάν-
 παρεσκευασμένοι εἰσὶν ὡς, ηδένταν οὐδὲν ὡς
 θύλες, πρότερον ἀβέλειον) οὐδέν παρέμπει διε-
 πράξομενοι. εἰ γὰρ δὲ οὐδέν τέττας, εἰ τις τὸ ἐμό
 δέοιτο, πρετερήτων οὐδέν πέμπει φίλας, τοι δέοιτο. δεομένες
 μηδέν προσαγαγῆσι. Ιώνας αὐτὸν, εἴποι τις, τι δῆ-
 πταχθέτως δέ αρχῆς παρεσκευασμένην, μηδέ
 παρέχοντα δέ μέσω ἐμαυτόν; ὅπις τὰ δέ πολέμου
 τοι αὐτὸν τεγίγνωσκεν οὖτα, ὡς μὴ οὔτε εἰς τὸν δέοντα
 τὸ αρχεῖον μήτε δέ εἰδέναι αὐτός, μήτε δέ πρά-
 την αὐτὸν καρπός ή. τέττας δέ προσεισθεῖσι
 πολλὰ σύμμενον, ὃν δέ πραγμάτων πόλεμος αἰτία
 πατεῖ), δοκεῖ μοι καὶ οὐ μὴ πυχὴ αἰτία παντεως
 πίνας αὐτὸν τοι γένεται, ὡς δέντας διπορεύοντος, οὐ πι-
 αὶ τύχειμι ποιῶν, ὡς τεκμαρέσχει τάπειροι
 περα, καὶ τὰ τῶν διῆγον, ὡς οὐδέν δέ πριμελάδιον,
 συμβλέπεται τις οὐ πέρα συμφοράτων. καὶ
 πολὺ οὐδέντως εἴπεν. αἰσιά) δέ επ' αὐτῷ Αρ-
 ταζός, οὐ συγενής πολε φίλος εἴ τι, καὶ εἴπεν
 ἦκαλας, ἐφη, εποίησας, ὡς Κύρε, πρέξας τῆς
 λέσχης. εἰ γὰρ δέ, εἴ τέλος οὐδέν τοι πολύν, αρξά-
 μενος ἐπειδύμοιο φίλος γνέσαται, ὥραν δέ σε
 σοδέν δεόρεινον ἐμοῖς, κατώκησον σοι πρεστή-
 ναι. επεὶ δέ ἔτυχες ποτε καὶ ἐμοῦ δεσμεῖσθαι, πρε-
 δύμος δέ αιγάλεια πρὸς μήδοις τὰ πρόσθια Κυ-
 αζαράς, ἐλογιζόμενος, εἰ ταῦτα πρεστήμος
 σοι συλλάβοιμι, ὡς οὐκέτο τέ σοι εσσόμενος, καὶ
 δέ, εσσοτέροις μοι δραλέγεσθαι σοι, οὐ πόσσον αὐτὸς
 προβελείμενον. καὶ σύντα μὴ δὲ προσάρθρη, ὡς εἴ-
 σε επαγνθν. μὲν τοι οὐρανίοις μὴ πρῶτοι, φί-
 λοι οὐδὲν ἐγρόσιοι, καὶ μήδα πάνωσι συμμέχον-
 τείσθε

A Itaq; tantum nō eos in gremio præ caritate gestabamus. Postea quū hostiū castra cpta escent, otium tibi non esse putabam, vt mihi operā dares, atq; ipse tibi ignoscet. Hinc Gobryas nobis amicus accessit, quod mihi voluptati erat, itidēq; Gadatas: vnde factū, vt esset difficile, tui habere copiam. Quum autē Sacæ & Cadusij societatē nobiscum coiuissent, nimirū pat erat hos colere, qui & ipsi te colerent. Posteaquam eo reuerſi sumus, vnde profectionis initiuſ factum erat; quia te videbam occupatum in Bſtruēdis equis, currib. machinis: existimabā te, vbi hac cura liberatus esſes, otiū habiturum, vt mihi quoq; op̄eram dares. Sed vbi nuntius ille terribilis venit, homines vniuersos cōtra nos colligi: maxima esſe illa intelligebā, quē ſi proſperē cederent, certo me iam ſcire putabam, fore magnam inter nos ambos consuetudinis mutua copiam. Nunc tamdem & ingenti p̄cilio victoriā adepti sumus, & Sardes cū ipſo Crœſo nobis ſubiectas tenemus, & Babylonem cepimus, & omnia noſtrā in potestatē rede- C gimus: nec heri tamen, ita me *Mithires a- met, accedere te potuifsem, niſi cū multis luſtatus fuifsem. Verū vbi tu me prehēdi- pellant, ſti dextra, & apud te manere iuſſisti; tū ſcili- cet in oculis omniū eram, qui ſine cibo ac potu totū apud te diem cōſumere cogerer. Nūc igitur, ſi quo fieri modo potest, vt qui plurimū tibi cōmodauerimus, plurimum etiam te fruamur, bene eſt: ſin autē, rursus ego nuntiabo verbis tuis, vt omnes a te diſcedant, exceptis nobis, qui amici ab initio tui fuimus. Ibi tū & Cyrus, & cōplures alij riſere. Chrysantas autem Persa furgēs, hoc modo loquutus eſt: Antehac, Cyre, cōſentanea quadā ratione te in oculis omniū exhibebas, quū illis de cauſis, quas exposuſti; tū quod nos ij nō eramus, quos tu cole- re maxime deberes. Quippe nos etiam noſtra cauſa tūc aderamus. At etat neceſſe ti- bi, quo uis vt paēto multitudinē tibi conciliares; vt quā lubētiffime nobifcū eodem ſuſcipere labores, & eadem adire pericula vellet. Nunc quū non modo talis ſis, ſed etiā cōciliare poſſis alios, quos opportunum fuerit: æquum eſt, vt tibi quoq; iam domus E contingat. Quippe quē alioquin ex impe- rio fructū perciperes, ſi careres ſolus foco domētico, quo nullus neq; ſanctior fun- dus eſt inter homines, neq; gratiōr, neque magis noſter & peculiariſ. Prēterea nō ad- fici nos etiam pudore putas, ſi te videamus fori tolerāteſ viuere: nos in xđibus dege- re, ac videri conditione, quam tua ſit, eſſe eadem & ab aliis adprobantibus fuere dicta.

Tum deinde Cyrus regiā ingreditur, & qui A
pecunias Sardibus aduexerat, heic eas tra-
debant. Quum ingressus esset, primū Vestę
rem sacram fecit, deinde Ioui regi, & si cui
alteri deo Magi sacrificandū suis ē ritib. in-
dicarent. Quibus peractis, iā alia quoq; ce-
pit administrare. Quūq; in mētem ei veni-
ret, quid in se negotij suscepisset, qui multis
mortalib. imperare niteretur, & habere do-
micilium in vrbe inter illustres amplissima
institueret, q̄ sic adfecta in eū esset, vt vrbs
Cyrus cor
poris cu-
stodes ac-
cipit.
alicui maxime infesta: quū hæc inquā ex-
penderet, corporis sibi custodia opus esse E
existimauit. Quod itē sciret, homines op-
primi facilius non posse, quam inter vescē-
dū, bibēdum, lauandū, in cubili & somno:
circumspiciebat, quosnam in his sibi maxi-
me fidos habere posset. Arbitrabatur autē,
nō posse fidum hominem vñquā esse, qui
magis amaret aliū, quam illū, qui eius cu-
stodia indigeret. Quamobrem alios, quib.
essent liberi, vel coniuges genio cōgruen-
tes, vel amores alij, naturæ quadā coactio-
ne iudicabat ad eos maxime diligēdos im-
Eunuchos ad
boc munus
delegent.
pelli. At eunuchos omnib. his carere cer-
nens, maximi facturos putabat illos, a qui-
bus locupletari plurimū possent, & opē ha-
bere, si iniuriis adficerentur, atq; etiam ho-
norib. ornari. A quo autē beneficiis in hos
conferendis ipse superari posset, nemine m
fore censebat. Præterea quum ignobiles &
pretij nullius sint apud homines cæteros
eunuchi, hanc ipsam ob caussam domino
indigēt, qui suppetias eis ferat. Quippe ne-
mo non potior esse velit in omnibus eunu-
cho, si non obster aliquid, cui vires sint ma-
iores. Iā qui domino fidelis est, eū nihil im-
pedit, quo minus locū principem teneat, li-
cet eunuchus sit. Quod autē maxime quis
existimet, eunuchos imbellies effici: ne id
quidē Cyro videbatur. Et heic ei argumē-
to erant animalia quoq; cætera. Nimirum
feroces & insolentes equi si castrrentur, de-
sinunt illi quidē mordere, ac insolētes esse,
sed nihilomin⁹ ad res bellicas idonei sunt:
& tauri si castrrentur, non nihil de ferocia &
cōtumacia remittūt, sed robore suo tamē,
& viribus ad laborandū, haud destituūtur:
eodemq; modo canes castrati nō amplius
dominos illi quidem deserūt, sed ad custo-
* si leges
το φιλότ
ηγ, sen-
temnia erit
animis co-
rum stu-
dium vñ
cēdi alios,
vele.
diā & venationē nihilo reddūtur deterio-
res. Sic & homines magis sedati fiunt, vbi
hæc cupiditas eis est ademta: neq; tamē vel
hæc: Inesse negligenteres sunt in exsequendis iis, que
imperantur, vel minus ad equitandum, vel
iaculandum idonei, vel minus honoris & glo-
rando manifeste declarant, in animis ipsorum

* si leges diā & venationē nihilo reddūtur deterio-
rō φιλού- res. Sic & homines magis sedati fiunt, vbi
nig. sen- tentia erit hæc cupiditas eis est ademta: neq; tamē vel
hæc: Inesse negligentiores sunt in exsequendis iis, que
animus co- imperantur, vel minus ad equitandum, vel
dium vin- iaculandum idonei, vel minus honoris & gl
cendi alios. nando manifester declarant, in animis ipsoru
m. *rele.*

„ nec desunt, qui hoc colendo nos alent. Sunt
„ etiam nobis ædes, & eæ quidem instructæ.
„ Nec est, cur quisquam vestrum hæc possi-
„ dens, alienæ se possidere existimet. Est e-
„ nim æternæ lex inter omnes homines, ca-
„ pta eorum vrbe, qui bellum aliis faciunt,
„ tam corpora illorum, qui sunt in vrbe,
„ quam fortunas iis vindicari, qui vrbem ca-
„ piunt. Quamobrem iniuste non posside-
„ bitis, quæ tenetis: sed si quid hostes retine-
„ re permiseritis, id ablatum non esse, cle-
„ mètia vestræ acceptū referri debet. Quod
„ adtinet illa, quæ agenda deinceps erunt,
„ hæc mea sententia est. Si deflectamus ad
„ inertiae desidiam, & ad vitam ignauo-
rum hominum voluptatiam, qui laborem
„ pro re miserrima, vitam laboris expertem
„ pro voluptaria ducunt: cito nos equidem
„ nobis ipsis aio parumviles futuros, adeoq;
„ bona hæc vniuersa cito amissuros. Non e-
„ nim viros fortes fuisse sufficit ad hoc, vt
„ fortes permaneant, nisi quis perpetuo di-
„ ligentiam, vt talis sit, adhibeat; sed vt artes
„ euam aliæ per neglectionem minoris æsti-
„ mantur, & vt ipsa corpora bene adfecta, per
„ desidię remissionem male se rursus habe-
„ re incipiunt: sic & temperantia, & continē-
„ tia, & fortitudo, quū quis exercitationem
„ horum remittit, exinde rursus ad improbi-
„ tatem deflectunt. Non igitur per inertiam
„ cessandū nobis, nec in id, quod in præsen-
„ tia suaue est, proruendū. Quippe magnum
„ equidem aliquid esse arbitror, imperium
„ parare: sed multo maius id, quod sis ade-
„ ptus, cōseruare. Nam adipisci sæpius etiam
„ illi contigit, qui audaciam duntaxat adhi-
„ beret: sed retinere, quod adeptus sis, id ve-
„ ro non iam sine temperantia, nec sine cō-
„ tinentia, nec sine multo studio fieri solet.
„ Quæ quum intelligamus, multo iam magis
„ virtutem exercere debemus, quam antea,
„ bonis hisce nec dum partis: atq; etiam scire
„ nos oportet, tum plurimos & inuidere, &
„ insidiari, & hostes fieri, quum plurima quis
„ possidet: præsertim si ab inuitis & opes, &
„ obsequium, quod nobis vsu venit, habeat.
„ Deos quidem certe nobiscum futuros, ex-
„ istimandum est. Non enim insidiis vñi, hæc
„ iniuste possidemus; sed insidiis petiti pœ-
„ nas sumsimus. Quod vero secundum hoc
„ optimum est, a nobis ipsis parari debet. Est
„ autem illud, vt subditis ipsi meliores, im-
„ perio nos dignos æstimemus. Caloris sane,
„ & frigoris, & ciborū, & potus, & laborum,
„ & somni partem seruis etiam concedi ne-
„ cesse est; sed ita tamen hæc cum ipsis com-

Α καὶ οἱ πίνεις τούτην ἐργαζόμενοι θρέψοσιν·
μᾶς ἔχομεν δὲ οἰκίας, καὶ τὰ τάκτα καλασκευ-
αῖς. καὶ μιδέπι γε ὑπὸ ἔχων ταῦτα νομισάτω
ἄλλοτεα ἔχειν. νόμος γὰρ αὐτὸν αὐτοῖς ποιεῖται
αἴσιός ἐστιν, ὅταν πολεμάντων πόλις δῆῃ, τῇ ἐ-
λέντων εἴη^{το} καὶ τὰ σώματα τῷ τῇ πόλει καὶ τὰ
χείρατα. Τέκναν αδικία γε ἔξειε, οὐ πάντες γε
τε, μηδὲ φιλανθρωπία γε αὐτοῖς φαγήσειτε, οὐ πάντες
ἔστε ἔχειν αὐτούς. Τὸ μὲν τοι τῷ τῷ δε, τοῖς ἐγὼ
μηνώσκω, ὅπει λέντε τελέσθω ὅπει ράδιον γίνεται
B καὶ τῇ τῇ πακῶν αὐτοῖς πάθατε, (οἱ νο-
μίζοντο τὸ μὲν ποντίνα άθλιότατον, τὸ δὲ ἀπόντος
βιοτόντον πάθατε) ταχὺν μάς φημί οὐλί-
γεναίσις ἡμῖν αὐτοῖς ἔσται, καὶ ταχὺ ποντῶν
τὸ αγαθόν τερίσται. οὐ γέρτοι τὸ αγαθόν αὐτοῖς
δρασθμέαται, τῷ τῷ σχετικόν, ὡς τε καὶ σχετελόν
οὐτας αὐτοῖς, οὐ μή τις αὐτῷ μαζαί τέλεσι, ε-
πιμελῆται. Διὰ τὸ μέστον καὶ αὐτοῖς τέλεσι
ἀμεληθεσται μείονος αὐτοῖς γίνεται), καὶ τα σώ-
ματά γε αὐτὰ δέ εὔχεται, ὅποτεν τις αὐτὰ ἀ-
C τῇ ὅπει ράδιον γίνεται, ποτέρως πολὺν ἔχει. οὐ πα-
χεὶ ταφεσσών, καὶ οὐ εὐκράτεια, καὶ οὐ ἀλ-
ηκή, ὅποτεν τις αὐτῷ μέστον τὸ αὐτόν τοι
τοῖς τῷ ποντείδιν πάλιν βέπεται. οὐκον μέ-
μέλειν, οὐδὲ ὅπει τὸ αὐτόν τοι ποτεσίεναι αὐ-
τός. μέγα λέντε γένος, οἵματι, ἔργον καὶ τὸ σχετικόν
γένει καταστάξαμεν, πολὺ δὲ ἐπιμέζον τὸ λα-
βόντα μαστούσατε. Τὸ μὲν γένος λαβεῖν, πολά-
κις τῷ τόλματοι μόνον ταῦθα γονδύων ἔλμετο. τὸ
δὲ γεύσινα κατέχειν, σκέπτη τῷ τῷ αὐτὸν σωφρο-
D σιώντας, οὐδὲ αὐτὸν ἐγκρατείας, οὐδὲ αὐτὸν πολ-
λῆς ὑπημελείας γίνεται). αὐτοῖς μηνώσκωνται,
τινῶν πολὺ μᾶλλον αἰσκροῖ τινῶν σχετικῶν τῷ τῷ
τάδε πάγαδα κτήσασθαι, οὐδὲ δόταις ὅποτεν
πλέοντες τις εἶχεν, τότε πλέοντες καὶ φθονοδοτοῦντες
ὑπερουλεύοντος καὶ πολέμοις γίγνονται, ἀλ-
λωστε κανόν παράκρυτων τάπετοι κτήματα καὶ
τινὰ δεραπείας, ὡς τοῦ οὐρανοῦ, ἔχει. τοις μὲν
οὖν θεοῖς οἰεσθαι γένει σαντὶ ἡμῖν ἔσεσθαι. οὐ
γέρτοντες τοις αὐτοῖς πάλιν ταῦτα ἔχο-
E μέν, δὲλλοις τοις μέλεσις μεταδόνται μεταδόνται.
Τὸ μὲν τοι μέτρον τῷ τῷ κεφαλίσον, ἡμῖν αὐτοῖς παρα-
σκευασθεον τῷ τῷ δέδει, Τὸ βελτίστας οὐτοῖς τῷ τῷ
αργεμένων, αργεῖν αὐτοῖς. θάλπεται μὲν, δὲν, καὶ
ψύχεται, καὶ σίτων, καὶ ποτῶν, καὶ πόνων, καὶ ὑπνώ-
αγκητοῖς δέλλοις μεταδόνται μεταδόνται.

ταχέος ήτοι, πάρα μάλλον σύγχρονος από τον βίον.
Πίνακας αὐτῷ φαίνεται. πολεμικῆς δὲ θεωρήματος
καὶ μελέτης πολυτάπασιν καὶ μεταδοτέον τάχτοις,
ὅς τινας ἐργάλας τε ἡμέρας, καὶ δασκαλοφόρους
βαλόντα τοκτίσασθαι, ἀλλ' αὐτοῖς δὲ τάχτοις.
τοῖς ἀσκήμασι πλεονεκτήν, γνωστούς δὲ τοῖς
τελεταῖς ταῦτα ὄργανα καὶ εὐδαμονίας οἱ τεοὶ
τοῖς αὐθρώποις ἀπέδεξαν καὶ ὡς τῷ γε σκείνεις
πάντα πλάνα φηρύνθα, γάτας ἡμας αὐτοῖς δὲ μὴ
τὸν πλῶν ποτὲ ἐρήμας γίγνεσθαι, δέ εἰδότες ὅτι
τοῖς αἰεὶ ἐγκυτάτῳ τὸν πλῶν γε, τάχτοις καὶ οἱ
κόποι πάντα, ἀλλ' αὐτὸν βάλωνται. εἰ δὲ τοιαῦτα
σύνοψται, τί δῆτα ἡμῖν ὁ φελεσκαταφράξας, ἢ
ἐπειδυμένα, εἰ ἐπιδέσθιος καρίερον καὶ πένων ταῖς
καὶ μικρῶν καὶ ὑπέμελεριμάς καὶ πονηταῖς
ἔκστος δὲ καταραθεῖν, ὅτι ποστέων ταῦτα μοῆ-
λον θύραιντι, οσταὶ μᾶλλον περπονίσασθις
ἐπὶ αὐτὰ τάπιοι. οἱ γένοις ὅφον τοῖς αὐτοῖς.
αὐτοὶ τοῦτο δεόμενον τυγχάνειν τὸν, οὐδὲν γάτω
πολυτελέσις περισκευασθεῖν αὐτόν, ὡςθὲ καὶ δὲ
τοῦ. εἰ δὲ ὦν μὴν μάλιστα αὐτοφοιτητικού-
μοδον, ὁ δάγκων ἡμῖν ταῦτα συμπαρεσκύ-
ακεν, ως δὲ αὐτὸδιστα ταῦτα φαίνοιτε, αὐτός τις
αὐτῷ ταῦτα περισκευασθεῖσας, ὁ τοιούτος αὖτοι
ποστέων πλεονεκτήσει τῷ μὲν σύμμετέρων βίου,
ὅσα πένων τῷ μὲν διώγμων σύτων τούτους είναι, καὶ
μικρώστῳ τῷ μὲν διώγμων ποτῷ μὲν πολλαχούστα, καὶ
δεκτεῖς αἴτια παύσεως, διμεροὶ αἴτια παύσεται. ὃν
ἔνεκα Φοῖμι, χειλῶν τῷ διπλαθέναι ἡμας
εἰς αὐδραγαθίαν, ὅπως τῷ μὲν περιγένεται διχρί-
στον καὶ μὲν διμερον πολλαχούσαμέν, καὶ ὅπως δὲ πολύ-
παν χαλεπωτάτης αἴτιος γένωμα. ἔγερθε
μὲν λαζαῖν τὰ ἀγαθὰ οὗτα χαλεπόν, ὡς τῷ
το λαζαῖν ταρηθέντα λυπηρόν. σύνοπτα
δεκάριστο, τίνα περιφράσων ἔχοντες αὐτόν τοι
ελέμπαντα κακίονες, ἢ περιθέντες, γνέονται. πό-
τερον ὅπι δέχομεν; ἀλλ' οὐδέποτε τὸ δέχοντα
τῷ μὲν διχρόμην πονηρότερον περισσότερον
εἶται; ἐπειδατῇ διδαγμονίᾳ φίσθι τοὺς
κακίαν διπλέσπειν; ἀλλ' ὅπι ἐπειδεκτήμα
δούλεις, τάχτας καθάσσομεν, οὐ πονεροὶ ὕστιν;
καὶ τί περισσότερον αὐτὸν οὐτα πονηρόν, πονηρέας
είνει, ἢ βλασκείας, οὐδέ τοις καθάσσειν; ενοψτε δὲ ἐπι
καὶ τοῦ, ὅπι δέ φαντα μὲν παρεσκευασθεῖσα πολλάς
καὶ τὸ μετέρον σίκαντα φύλακας, καὶ τὸ σωματί-

munia nobis esse debent; vt declarare nos in his primum præstantiores eis co- nemur. Militaris vero scientiæ atque ex- ercitationis omnino nihil cum iis com- municandum est, quos adquirere volu- mus, vt nobis & laboribus operisque suis inseruant, & tributum pendant: sed his exercitiis nos superiores istis esse debe- mus, atque adeo scire, Deos ipsos homi- nibus hæc instrumental libertatis & felici- tatis exhibuisse. Et quemadmodum arma istis ademimus, ita nos ipsos numquam ab armis destitui oportet; idque pro certo habere persuasum, illis omnia, quæcumq; velint, maxime sua & propria esse, qui quāproxime ab armis absint. Quod si quis huiusmodi quædam cogitat: Quid ergo cōducit nobis, quod ea, quæ cupiebamus, perfecerimus; si quidem adhuc necesse e- rit famem, sitim, curas, labores tolerare? Nimirum hoc cognosci oportet, tāto plus adferre lēticię bona, quanto maiori labore præcedente ad ea perueniatur. Labores e- nim fortib. viris obsonij loco sunt. At absq; eo, vt aliquis indigeat eius, quod cōsequi- tur; nihil tam sumtuose parari possit, vt sua- ue sit. Quod si ea, quæ maxime homines expetunt, diuinitus nobis parata sunt; vt autem illa quam suauissima videantur, ipse sibi quisq; parat: sane vir talis in hoc melio- ri erit conditione, quam alij victus indigē- tes, quod esuriens suauissimis cibis vesce- tur, & sitiens fruetur suauissimo potu, & requietis egens suauissime quiescat. Qua- propter equidem, censeo, debere iam nos contentis viribus bonorum virorum of- ficio fungi; vt bonis quamoptime suauis- simeq; fruamur, & quod omnium est gra- uissimum, non experiamur. Nec enim adeo graue ac molestum est, bona non apis- ci; quam acerbum, quæ sis adeptus, amitte- re. Quin hoc etiam consideretis, quam prætexere caussam velimus, cur nunc po- tius vitam ignauorem sectemur, quam ante hac. An propterea, quod cum imperio sumus? At vero non conuenit eum, qui cum potestate sit, subiectis sibi peiores ef- se. An quod esse iam feliciores videamur, quam prius? idcircone fortunæ prosperæ dicet aliquis indulgendarum esse ignauiam? An quia feruosi adepti nunc habemus, in eos animaduertemus, si fuerint improbi? At quo pacto conuenit eum, quis sit ipse- met improbus, alios improbitatis aut dis- solutionis caussa plectere? Præterea cogi- tetis velim, instituisse nos multos alere, tam ædium nostrarū, quam corporū custodes.

» At quomodo turpe non fuerit, nos alios sa-
» lutis nostræ satellites parandos nobis exi-
» stimare, ipsos autem nos minime nobis sa-
» tellites esse? At qui certo sciendum est, non
» esse ullam aliud tale præsidium vel custo-
» diam, qualis est ista, si virtute quis præstet.
» Hoc enim vna comitari necesse est. Ei ve-
» ro, qui virtute destituitur, nec aliud quid-
» quam recte succedere conuenit. Quid i-
» gitur esse faciendum aio? & ubi virtu-
» tem exercendam? ubi studium & operam
» adhibendam? Nihil noui proferam, sed si-
» cut illi æquales dignitate in Persia degunt
» ac versantur ad curias; sic aio vobis æqua-
» libus vniuersis, quotquot heic adestis, iis-
» dem studiis operam dandam, quibus illic
» occupati fuimus: ac vos quidem me præ-
» fentes intueri debetis, & animaduertere,
» num in iis curandis adsiduus sim, quæ cu-
» rari a me necesse est: ego vicissim animum
» aduertens vos contemplabor, & quos qui-
» dem videro præclaris & honestis rebus o-
» peram dare, honoribus & præmiis ornabo.
» Quinetiam liberos, qui nobis nascentur,
» liberaliter heic instituamus. Nam & ipsi
» meliores erimus, si liberis nostris nos ipsos
» tamquam exempla longe optima exhibe-
» re volemus: & liberi nostri, etiamsi ve-
» lint, non facile improbi euident; quando
» nihil, quod turpe sit, vel conspecturi, vel
» audituri sunt, sed in virtutis & honesti stu-
» dio dies totos consument.

αἰχθὸν δὲ πῶς οὐκ αὐτὸν, εἰ δὴ ἄλλος, νέρη δι-
ρυφόρεγος τὸ σωτηρίας οἰνοσύμβατον
χρήσειν, αὐτὸι δὲ ἡμῖν αἵτις οὐ δορυφορίσοιδης
χύμην δέ γε δεῖδενας ὅπερ οὐκ ἔστι ἄλλη φυ-
λακὴ τοιάντη, οὐαντὸν πινα καλέντα γαγαδὸν
παράρχει. τὸν γέτην δὲ συμπαρεχομέντεν. δισυμ-
παλον δὲ πρετῆς ἐρίμων οὐδὲ ἄλλο καλώς εἴ-
χεν οὐδὲν πρετῆς. πότιον φημι χρήσαται πο-
τεῖν, καὶ ποδὰν πρετῆς ἀσκεῖν, καὶ ποδὰν με-
λέτην ποιεῖσθαι; οὐδὲν κακὸν, ὃ αὔδρες, ε-
πειδὴ δὲ πάντας τὸν πότην πρετῆς
οἱ ὄμοιοι Διάγειροι, οὔπω καὶ τὸν πότην
μὴ χρήσαται τούτος οὐδὲ τὸς ὄμοιοις ποδί-
ται, αὐτῷ καὶ τὸν πότην διπλόν, καὶ ύματις γε
ἐμὲ ὄρανται κατόρθων παρέντας εἰς πότημελό-
μνος ὃν δὲ Διάγειρος ἐγάπετε ύματις κατόρθων
τελέσθη, καὶ οὐδὲ αὐτὸν πάντας τὸν πότην
ἀγαθὰ πότημελόνται, τύτους πικήσω. καὶ
τὸς πάγδας ἐστι, οἱ αὐτοὶ γίγνονται, τοιάδε
παρδελόνται. αὐτοὶ γέρες βελτίνοντες εσόμεται,
βουλέμνοι τοῖς παῖσιν ὡς βέλτιστα προσδεί-
γματα ύματις αἷτοις παρέρχειν. οἱ τε πάγδες
οὐδὲ αὐτὸν πότην προνεργεῖ δρόντος,
αἰχθὸν μὴ μηδὲν μήτε ὄραντες μήτε ἀκού-
οντες, τὸν πότην καγαδοῖς πότημελόνται
διημερούστε.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΚΥΡΟΥ ΠΑΙ- ΔΕΙΑΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ, ΒΙΒΛΙΟΝ ΟΓΔΟΟΝ.

XENOPHONTIS HISTORIA- RVM DE INSTITUTIONE CYRI, LIBER OCTAVVS.

VIUSMODI Cyrus ora-
tionetunc vslus fuit, post
quem Chrysantas adsur-
gens, hoc modo loquutus est: Etiam aliis in re-
bus, commilitones, ani-
maduerti sæpius; nihil in-
ter principem bonum, & patrem bonum
interesse. Nam & patres liberis prospiciunt,
ne vñquam eos bona deficiant: & Cyrus
iam mihi videtur ea nobis consulere, de
quibus felicitatē perpetuam maxime con-

ΥΡΟΣ μὴδὲν δύτως
εἰπεν αἰέση σῇ ἐπ' αὐτῷ
Χρυσάται, καὶ εἰπεν ὁδε.
Αλλὰ πολλάκις μὴ δὴ,
ὦ αὔδρες, καὶ μῆστε κατε-
νόσα, ὅπερ πρέχεν αἴσθος,
οὐδὲν δέξεφέρει παῦσις ἀγαθῶς. οἴτε γέτη πατέρες
πρενομοῦτο πάγδαν ὅπτως μή ποτε αἷτοις τά-
τα γαθὰ πότηλείψει, καὶ ποτέ μοι δοκεῖν ὥστι
λεύκην ἡμῖν, αὐτὸν μηδέτερον εὐδαιμονεῖτες δι-
ατελεῖ-